

ELŐTERJESZTÉS
A BARANYA MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
KÖZGYŰLÉSÉNEK
2021. JÚLIUS 22-I ÜLÉSÉRE

IKTATÓSZÁM: BMÖ/30-13/2021.

MELLÉKLET: 1 DB

**TÁRGY: Döntés „Baranya megye előzetes Integrált Területi Programja 2021-27”
elfogadásáról (ITP_2021_27)***

ELŐTERJESZTŐ: DR. ŐRI LÁSZLÓ, A KÖZGYŰLÉS ELNÖKE

AZ ELŐTERJESZTÉST KÉSZÍTETTE: SEBESTYÉN ATTILA
TERÜLETFEJLESZTÉSI OSZTÁLYVEZETŐ

BIZOTTSÁGI TÁRGYALÁS:

- Területfejlesztési Bizottság **SZÁM: .../2021.(.....) TFB határozat**

VÉLEMÉNYEZÉSRE MEGKAPTA:

PÉNZÜGYI EGYEZTETÉSRE BEMUTATVA: 2021. JÚLIUS 15.

TÖRVÉNYESSÉGI VÉLEMÉNYEZÉSRE BEMUTATVA: 2021. JÚLIUS 15.

ILLETÉKES TISZTSÉGVISELŐ: DR. ŐRI LÁSZLÓ, A KÖZGYŰLÉS ELNÖKE

KÖZGYŰLÉSI HATÁROZAT SZÁMA: .../2021. (VII.22) KGY. HATÁROZAT

Tisztelt Közgyűlés!

A térségi (városi) gazdaságfejlesztést és a foglalkoztatás erősítését célzó **Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz** (továbbiakban: **TOP Plusz**) lehetőséget biztosít a területi szereplők igényei és szükségletei alapján meghatározott fejlesztések megvalósítására. A területi szereplő **megyék** számára a 2021-2027 közötti programozási időszakban rendelkezésre álló TOP Plusz forráskeret felhasználását a megyék területfejlesztési koncepciói és programjai alapozzák meg. E programok, illetve területi stratégiai jellegű tervezési dokumentumok fókusza ugyanakkor messze meghaladja a TOP Plusz forrásokból megvalósítható célok és beavatkozások körét. A forrásfelhasználás tervezése érdekében szükséges egy szintén integrált, stratégiai gondolkodásra alapozott dokumentum elkészítése, amely a helyi igényekkel összhangban a rendelkezésre álló TOP Plusz forráskeretek felhasználásának szerkezetét, elvárt eredményeit és ütemezését támasztja alá. Ez a dokumentum az Integrált Területi Program 2021-27. (továbbiakban: ITP 2021-27).

Az ITP 2021-27 dokumentum jelentősége, hogy a területi szereplő megyék, a megyei stratégiai tervezési dokumentumokból levezetett ágazati és területi célok megjelölése, ill. a TOP Plusz forráskeret felosztása mellett tartalmazza a TOP Plusz esetében alkalmazandó Területi Kiválasztási Eljárásrend (továbbiakban: TKR) eszközeként értelmezendő Területi Kiválasztási Kritérium Rendszert, amely lehetővé teszi a megvalósításra szánt beavatkozások (fejlesztési projektek) kiválasztását. A megyék ezt a teljes tervezési, végrehajtási és monitoring folyamatot a Pénzügyminisztérium Regionális Fejlesztési Programokért felelős Irányító Hatósággal (továbbiakban: IH) együttműködésben végzik.

A területi programozás stratégiai szintjének az előrehaladására hivatkozva – melynek keretében véglegesítésre kerültek a megyei területfejlesztési koncepciók és programok, a területi szereplők megismerték a TOP Plusz első teljes szövegtervezetét szükséges a következő tervezési szint előkészítése.

A TOP Plusz pályázati felhívások megjelenésének, és így a TOP Plusz végrehajtásának megkezdésének a feltétele, hogy a területi szereplő megyei önkormányzat a stratégiai dokumentumokból levezetve határozza meg operatív tervezési kereteit, és előzetes integrált területi programot fogadjon el a Közgyűlés az Irányító Hatóság részéről megküldött ITP útmutatónak megfelelően. Az előterjesztés melléklete szerinti „**Baranya megye előzetes Integrált Területi Programja 2021-27**” c. dokumentumot az IH 2021. július 1-én jóváhagyta.

Az ITP 2021-27 dokumentum végleges verzióját a TOP Plusz Európai Bizottság általi elfogadását követően lehet elkészíteni és Közgyűlés által elfogadni – várhatóan majd a III-IV. negyedévben –, az előzetes ITP elfogadása a tagállami felelősségre meghirdethető felhívások közzétételéhez szükségesek fenntartva annak a lehetőségét, hogy a TOP Plusz elfogadott verziója szerint akár jelentős módosítás is szükségessé válhat.

Az ITP 2021-27 tervezési keretrendszere

A megye a 2014-2020-as programozási időszakhoz hasonlóan, a 2021-2027 időszakban is tervezhet a TOP Plusz forrásának meghatározott részével saját megyéjük területére. Ezt a korábbi időszakban is alkalmazott Integrált Területi Programok tervezésével és végrehajtásával kell koordinálniuk.

Az új integrált területi programokban (ITP 2021-27) a területi szereplő a koncepcionális és programszintű fejlesztési elképzeléseket vezeti össze a TOP Plusz végleges tartalma alapján támogatható intézkedésekkel. Szerepe, hogy a megyében követhetővé váljon a TOP Plusz forrásainak területi szintű felhasználása és eredményessége.

A 2014-ben elfogadott megyei területfejlesztési koncepció – *A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól* szóló 218/2009 (X. 6.) Korm. rendelet (továbbiakban: 2018/2009 (X. 6.) Korm. rendelet) 4. § (1)-ban rögzített, a területi tervekre vonatkozó időtávlatok értelmében jelenleg is aktuálisak és hatályosak, ugyanakkor egyes tartalmi elemek (tervezési elvek, stratégiai célok 2014-2020) időtávja lejárt. Ennek értelmében a **megyei területfejlesztési koncepció módosítására került sor.**

A szintén 2014-ben elfogadott megyei területfejlesztési program a fent hivatkozott kormányrendelet vonatkozó pontja értelmében hatályukat veszítették, mivel azok középtávra, azaz egy hét éves időszakra vonatkoztak. **A megyei területfejlesztési programot ezért újra kellett fogalmazni.** Ebben a meghatároztuk azokat a stratégiai fejlesztési, specifikus és horizontális célokat, valamint fejlesztési célterületeket (területi célokat), amelyek a számunkra allokált uniós, valamint a hazai és egyéb fejlesztési források felhasználásának orientációját jelentik.

A területi tervezési alapidokumentumok felülvizsgálatát követően, valamint a TOP Plusz végleges tartalmának és a megyére allokált uniós forrás összegének ismeretében állítható össze a megyei ITP 2021-27, amely tartalmazza:

- a) a megye által megfogalmazott stratégiai és területi célokhoz és prioritásokhoz illeszkedő intézkedéseket (a TOP Plusz szakmai tartalmának megfelelően);
- b) az egyes intézkedésekre allokált forrásokat;
- c) a megyén belül kialakított forrásfelhasználási eszközöket és módokat;
- d) a megye által meghatározott kiválasztási kritériumokat;
- e) a megyei számszerűsíthető vállalásokat a TOP Pluszban vállalt indikátorok célértékeihez képest;
- f) a végrehajtás ütemezését;
- g) az ITP 2021-27 eredményeinek nyomon követését, monitorozását, valamint a következtetések tervezésbe történő visszacsatolását lehetővé tevő feladatokat, tevékenységeket.

Az uniós tervezés szempontjából a koncepciók és programok fontos funkciója, hogy sajátos területi igényeket, területi szempontokat rögzítsenek és biztosítsák a kapcsolatot az országos szintű átfogó és ágazati tervekkel, miközben figyelemmel vannak az uniós célokra és a Strukturális Alapok forrásfelhasználásának kereteire. A megyei programok az ITP 2021-27 szempontjából alapvető fontosságúak a következők miatt:

- megtörténik bennük a **megye fejlesztési céljainak** kijelölése;
- kialakul a megyén belüli térség lehatárolás, amely a megye teljes területét hézagmentesen lefedi és ezekre szükséges meghatározni az ITP 2021-27-ben elvárt **forrásfelhasználási módokat**;
- **kategorizálhatóvá válnak a megye települései** annak érdekében, hogy a megye céljainak eléréséhez a leginkább hozzájárulni képes települések fejlesztései kerüljenek kiválasztásra;
- beazonosíthatók a megye területén belül azok az összefüggő területen elhelyezkedő településcsoportok – beleértve legalább egy, a fejlesztési folyamatban vezető szerepet játszó települést (város) –, amelyek **fejlesztésének összehangolása**, együtt tervezése szükséges,
- meghatározza azokat a **beavatkozási irányokat / tématerületeket**, amelyek segítségével erősíthető a megye területén a város-vidék kapcsolat.

A fent ismertetett kategorizálás jelentősége, hogy az ITP 2021-27 forrásainak felhasználása során, **a stratégiai szinten azonosított kategóriák alapján válhatnak az egyes területek és/vagy települések a megye forrásainak kedvezményezettjeivé az egyes forrásfelhasználási módok hozzárendelésén keresztül.**

Az ITP-k alapinformációit tartalmazó fejezetei a **kormány által is elfogadásra kerülnek**. Az érintett alapinformációk, amelyek a kormány által is rögzítésre kerülnek, az ezt a későbbiekben szabályozó vonatkozó jogszabályban kerülnek meghatározásra.

A 2021-2027-es programozási időszakban az ITP 2021-27 része lesz az új **ERFA rendelet 11. cikk fenntartható városfejlesztés intézkedése**, azaz ez most nem egy, a megyei prioritástól független intézkedéscsomagként jelenik meg az OP-ban, hanem a megye eredményeit nagyban befolyásoló beavatkozás-sorozatként.

Az ERFA 11. cikk fenntartható városfejlesztés eszközébe a megye által kijelölésre került városok tehát stratégiai alapon önálló forráskeret felhasználására kapnak felhatalmazást. Tekintettel azonban arra, hogy a város fejlesztéseinek illeszkednie kell a megyei területfejlesztési programba és az az alapján készülő ITP 2021-27-be, a megye stratégiai érdeke, hogy olyan városok kerüljenek kiválasztásra, amelyek a megye területfejlesztési programjához és annak teljesüléséhez hozzájárulni képesek. Ezt a stratégiai érdeket tehát már a területfejlesztési program készítése során érvényesíteni szükséges a megye városhálózatának alapos vizsgálatával, majd ennek kiértékelésével.

Az ITP 2021-27 viszonya a TOP Plusz indikatív tematikus vállalásaihoz

TOP Plusz indikatív tematikus vállalásai az OP-ban az alábbi módon kerülnek rögzítésre:

Humán infrastruktúra fejlesztést céloz a TOP Plusz források legalább 12%-a (ERFA)

Ennek keretében: a gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra, benne köznevelés, helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra és ellátás fejlesztése, szolgáltatások elérhetőségének és minőségének javítása támogatható.

Helyi humán programokat céloz a TOP Plusz források legalább 3%-a (ESZA+)

Ennek keretében: a helyi közösségi, kulturális, sport, szabadidő, helyi humán infrastruktúra-fejlesztéshez kapcsolódó helyi humán programok támogathatók.

Társadalmi felzárkózást és befogadást céloz a TOP Plusz források legalább 5%-a

Ennek keretében: szociális városrehabilitációs programok települési és közszolgáltatási infrastruktúrát érintő ERFA beavatkozások kerülhetnek támogatásra; valamint a PO4 társadalmi felzárkózás tematikus koncentrációhoz hozzájáruló humán beavatkozások TOP Plusz források legalább 4%-a (ESZA+).

Fenntarthatóságot, klímacélokat céloz a TOP Plusz források legalább 10%-a (ERFA)

Ennek keretében: települési zöld és kék infrastruktúra, valamint önálló prioritáson a PO2 tematikus koncentrációhoz hozzájáruló önkormányzati energetikai fejlesztések TOP Plusz források legalább 8%-a (ERFA) támogathatók, melyeket klíma- és energiatudatosságot, környezeti szemléletet erősítő helyi akciók egészíthetnek ki ESZA+ forrásból (helyi humán ESZA+ programként).

Foglalkoztatást céloz a TOP Plusz források legalább 5%-a (ESZA+)

Ennek keretében: foglalkoztatási paktumok kerülnek támogatásra.

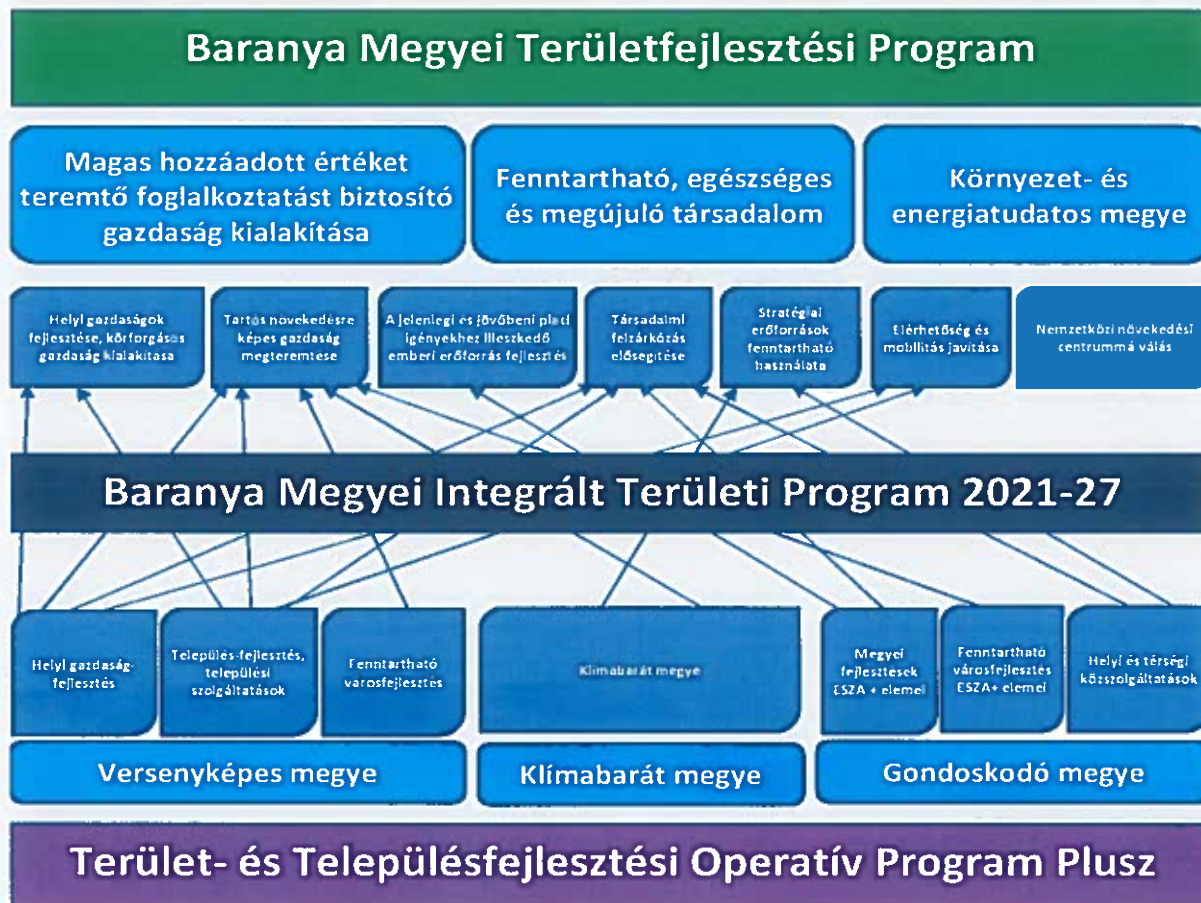
Fenntartható városfejlesztést céloz a TOP Plusz források legalább 24%-a (ERFA), mely egyben az ERFA min. 8% koncentrációs előírást is teljesíti.

Ennek keretében: a TOP Plusz 1-3. prioritások tématerületi tartalmával integrált városfejlesztési stratégiák megvalósítása történik; ezekbe integrált humán programokkal, a TOP Plusz források legalább 1%-a (ESZA+) erejéig.

A forrástervezés során az OP-ban rögzített belső arányszámok figyelembevétele szükséges.

Az ITP 2021-27 viszonya a területfejlesztési program céljaihoz

A megyei ITP 2021-27-nek kétirányú illeszkedést kell mutatnia. Egyrészt az ITP 2021-27 alapjául szolgáló tervezési dokumentum (a megye területfejlesztési programja) felé, másrészt a finanszírozást biztosító operatív program és annak vonatkozó prioritásainak céljai felé. Ezzel a kétirányú illeszkedéssel az ITP 2021-27 jelenti célok szintjén a **kapcsolatot** a terület specifikus fejlesztési dokumentum és a finanszírozást részben biztosító operatív program között:

Az ITP 2021-27 külső-belső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata

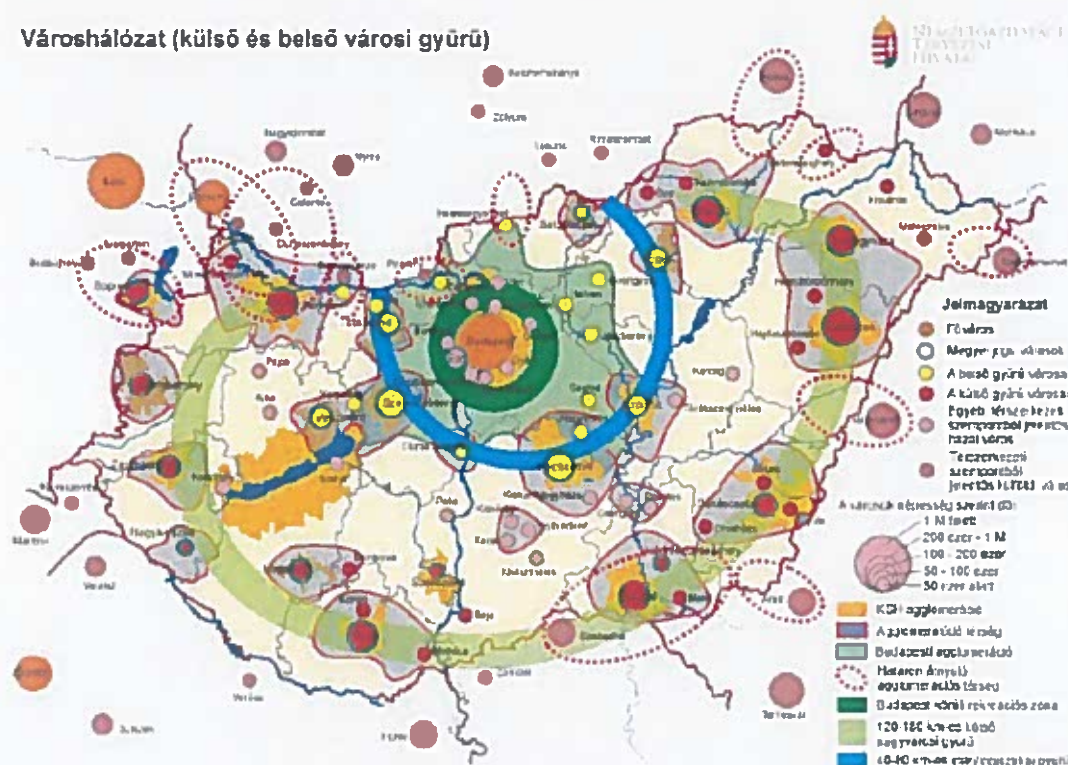
A megye nem értelmezhető az országban betöltött szerepének és a szomszédos megyékkel való kapcsolatának megértése nélkül. A megye fejlesztése sem tervezhető az országos rendszerek megyét érintő fejlesztési céljai ismeretének hiányában. Ennek megfelelően biztosítani kell a kapcsolatot a készülő **megyei ITP 2021-27 és az OFTK területi célok**, valamint a szomszédos megyék ITP 2021-27 dokumentumai között.

Hasonlóan fontos, ha nem még jelentősebb a megyén belüli szereplő megyei jogú város, egyéb városok, komplex programmal fejlesztendő járásek, egyéb települési együttműködések céljainak összehangolása. Ezen együttműködések vizsgálata és megteremtése a 2021-2027-es programozási időszakban a **területi OP forrásainak felhasználásában kulcsfontosságú**, ezért nem opcionálisan alkalmazható, hanem a megyére allokált TOP Plusz forrás felhasználhatóságának feltétele. Mindez azt jelenti, hogy a **megyén belüli forráselosztás elsődleges szempontja a kisebb földrajzi egységekre történő bontás, majd e térségek számára önálló védett forráskeret allokálása.**

Az ITP 2021-27 a 2021-2027-es programozási időszakban **hozzá kell járuljon a tagállam új ERFA rendelet 11. cikkely szerinti kötelezettségének teljesítéséhez**. Ennek értelmében a megyei önkormányzat a városi jogállású települései egyrészére allokálhat stratégiai forráskeretet az új ERFA rendelet 11. cikkelyével összhangban. A forrásfelhasználási módon belül szükséges a városi területek részére elkülönített kumulált forráskeret megadása. Ezen forráskeretre **integrált városfejlesztési stratégiával** pályázhat a meghatározott városi kör.

A fenntartható városfejlesztési eszköz kijelölése az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz és a megyei területfejlesztési koncepcióhoz, valamint a programhoz illeszkedve történt.

Városhálózat (külső és belső városi gyűrű)

7

A két városgyűrű alkotta településlánc, amelyekről tovább lépve érhetőek el a további, kisebb települések. A városgyűrű kirajzolja a térségükből kiemelkedő súlyponti településeket, ezek azonban a térségük általános fejlettségi állapotától nem függetleníthetők, mivel hatásukat meghatározza megyénk fejlettségi szintje. **Baranya megye esetében ez a városi kör Pécs, Komló és Mohács városokat öleli fel.**

Az egyenletes színvonalú szolgáltatások elérése akkor lehetséges, hogyha a hátrányból induló térségek központjai, illetve a versenyképes térségek centrumai egyaránt további megerősítésre kerülnek sajátásaik figyelembevételével. Ez a célkitűzés feladatokat generál mind a **leszakadó térségek**, mind a **fejlett térségek** fejlesztése irányába, azonban **eltérő fókuszokkal**.

A térszerkezeti és településhálózati adottságokon túl továbbá az egy-egy megye számára rendelkezésre álló forráskeret is befolyásolja, hogy mely városok szerepének erősítése valósulhat meg TOP Plusz keretei között.

A megyei területfejlesztési koncepció és program helyzetfeltárása alapján a megyei tervezésben a megyei jogú város, fejlődési tengelyek, további alközpontok „fókuszok” érvényesülnek.

Abban az esetben, ha a **megyeszékhely város és a megye egyéb városai közötti méretbeli különbség aránytalanul nagy, a források elaprózása a kisvárosi körre valószínűleg kevésbé lesz hatékony.**

A megye térszerkezeti ábráján a főbb fejlődési tengelyek a fő közlekedési útvonalakkal esnek egybe, így elsősorban az autópályák, magasabb rendű főútvonalak iránya jelöli ki ezeket. Jelentőségük azoknak a településeknek van a térszerkezet szempontjából, amelyek közvetlenül ezek mentén helyezkednek el. Önmagában attól, hogy egy település egy ilyen főbb térszerkezeti egységen található, nem válik automatikusan kitüntetett ponttá a térben, ahhoz szükség van olyan belső erőforrásokra is, mint a lakónépesség súlya, tőke-dinamikát generáló tényezők jelenléte stb. A megye területére koncentrálnak megfigyelhető, hogy szűkebb térségi jelentőségű irányok és súlypontok is kirajzolhatók, kijelölve a helyi jelentőségű fejlődési tengelyeket és kitüntetett térbeli pontokat, az alapján különösen indokolt a **Pécs-Mohács tengely** erősítése.

Ezt a szerepet tovább erősíti a **Dél-dunántúli Gazdaságfejlesztési Zóna** kiemelt programjaként kidolgozásra kerülő Pécs-Mohács növekedési centrum program, amely a már folyamatban lévő infrastruktúra fejlesztési elemek mellett új projektek indításával a megye délkeleti részének dinamizmusát, a folyamatban lévő nagyléptékű fejlesztéseket (57 sz. főút meghosszabbítása keleti irányban az M9 autópálya részeként, kikötő, Duna-híd, „Mohács 500” program terv, UNESCO világörökség helyszín, stb.) támogatja.

A megye nyugati térsége periférikus elhelyezkedésű, kedvezőtlen társadalmi, gazdasági helyzetben levő terület, melyet a **Sellyei és a Hegyháti járások** vonatkozásában az irányadó Korm. rendelet a komplex programmal fejlesztendő leghátrányosabb helyzetű térségek közé sorolja. A társadalmi és demográfiai helyzet, a lakhatás és életkörülmények mutatóit, a gazdasági és munkaerő-piaci adatok, valamint az infrastruktúra és környezeti mutatók is az országos viszonylatban a legrosszabbak.

Ezen járásokat alacsony népsűrűség, kis lélekszámú települések, kevésbé urbanizált területek jellemzik. Ugyanakkor a gyermekkorú népesség országosnál magasabb aránya speciális beavatkozási szükségleteket jelent, hiszen a még érzékenyíthető lakosságcsoportok számára nyújtott segítség – hosszútávon – nagymértékben képes befolyásolni a térség lehetőségeit. Ez fordíthatja meg a szintén tipikus negatív vándorlási egyenleget. A lakosság iskolázottsága és foglalkoztatottsága szintén alacsony szintet mutat, ami egyenes arányosságot mutat az országos átlagnál jóval alacsonyabb jövedelmi viszonyok alakulásával és a szociális juttatások országos átlagon felüli megjelenésével. Alacsony az infrastrukturális ellátottság viszonya is mind a

lakossági (lakásállomány), mind a közüzemi (szennyvízgyűjtő-hálózat, szociális, egészségügyi, oktatási) infrastruktúra elemek vonatkozásában. Mindezek a jelenségek olyan speciális körülményeket koncentrálnak jól körül határolható területegységek vonatkozásában, hogy ezek kezelése szintén indokolja **önálló célterület kijelölését a megye területén belül, önálló forrásfelhasználási mód alkalmazásával.**

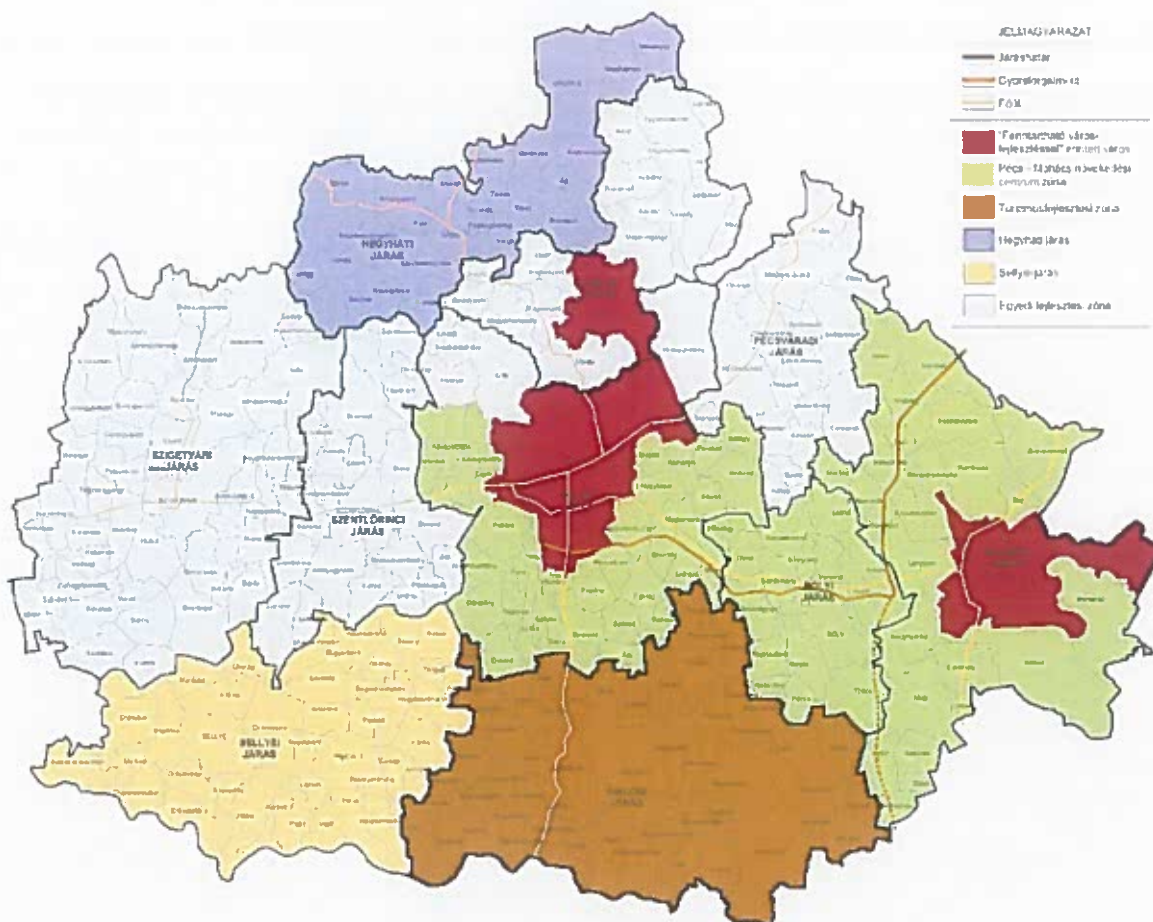
A megye déli, a Mecsektől délre fekvő, illetve a Dráva egy részének vízrendszeréhez kapcsolódó területek azok, melyek az adottságaik miatt területi célkitűzés elsődleges célterületét alkotják. Ezen települések a Siklói járás területét fedik. A térség harmonikus fejlesztése komplex megközelítésmódot igényel. Egyrészt a térség városi rangú településeinek lokális kapacitásait meg kell erősíteni, a helyben működő KKV-k kapcsolódó fejlesztéseit támogatni kell. Komoly hangsúlyt kell helyezni a helyi gazdaság, a lokális szolgáltatások fejlesztésére. A térség gazdaságának megerősítésének másik pillére lehet a horvát területek felé történő nyitás, melynek alapja a közlekedési feltételek javítása, a határtérség rugalmas átjárhatóságának megteremtése. Baranya megye fejlesztése és jövőbeni fejlődése szempontjából különösen fontos, hogy a 429/2020. (IX. 14.) számú kormányrendelet Pécs-Villány turisztikai térség néven a 11 hazai turisztikai térség között nevesíti a megye turisztikai szempontból fontos településeit, kistérségeit. Ez alapján a lehatárolt települések fele a **Siklói járásban** található, így a területen **a turizmust, mint lehetséges kitérési pontot kezeljük** (pl. Harkány, Palkonya, Siklós, Szaporca, Villány, Villánykövesd).

A fentiekben bemutatott területi lehatárolások alapvetően a megye fejlettebb, illetve kiemelt fejlődési lehetőségét hordozó térszerkezeti egységei, illetve komplex társadalmi, gazdasági mutatók alapján az megye és az ország legelmaradottabb földrajzi egységei (Sellyei és a Hegyháti járások) mentén történnek. Baranya megye településeinek másik jelentős része több mint egyharmada, melyek magukban foglalják a néhány ezer fős kisvárosok egy részét is jellemzően rurális adottságokkal és problémákkal küzdenek (pl. elvándorlás, előregedés, funkcionális központoktól való távoli helyzet, gyenge infrastrukturális ellátottság, nehézkes elérhetőség, alacsony termelékenység, alacsony jövedelmi szint). A rurális térség kiemelkedő adottságát, erőforrását a természeti környezetet jelenti, mező- és erdőgazdasági-, vagy akár gyógy- és termásvíz tekintetében. Ezen felül egy-egy település, térség rendelkezik olyan kiemelkedő pontszerű adottsággal (pl. természeti környezet – Abaliget, Orfű, Kelet-Mecsek; termásvíz – Magyarhertelend, Szigetvár; kulturális örökség – Ibafa, Pécsvárad, Szigetvár; Élmenybirtok – Bikal;) lehetőséggel, amely azonban fejlődés szempontjából önállóan nem értelmezhető, kitérési pontot önmagában nem ad. **Integráltan, egyedi módon kell kezelni a lehetőségeket, adottságokat.**

Baranya megye esetében ezen indokok alapján kerültek lehatárolásra az egyes fejlesztési térségek. Ezek között kiemelt jelentőségűek a **komplex programmal fejlesztendő járások, fejlesztési tengelyek, tematikus célkitűzés** alá eső településkörök, illetve az **egyedi sajátosságokra, rurális adottságokat** figyelembe vevő lehatárolások.

Lehetőség nyílik **kiemelt kedvezményezett** forrásfelhasználási mód alkalmazására, amely kapcsán a kiemelt kedvezményezett a projekt végrehajtója, illetve a projekt megvalósításában koordinációs feladatokat lát el több, a TOP Plusz tartalma alapján jogosult kedvezményezett között (pl. paktumok), illetve a projekt közvetlen megvalósításában érdekelt. Ilyen közvetlen érdekelttség léphet fel (a megyei önkormányzat esetében például a megyeháza korszerűsítése során, vagy a Magyar Közút Nonprofit Zrt. kapcsán, amely szervezet a települési összekötő utak kizárólagos megvalósítója), így a megyei önkormányzat és a Magyar Közút kiemelt kedvezményezetteknek tekinthetők.

Földrajzi célterületek Baranya megyében

Az IH-tól kapott tájékoztatás alapján TOP Plusz forrásból Baranya megye számára a 2021-27 közötti időszakban 84,015 milliárd Ft használható fel. Az egyes prioritások összege az alábbi:

Baranya megye	1. prioritás keretösszege (Mrd Ft)	2. prioritás keretösszege (Mrd Ft)	3. prioritás keretösszege (Mrd Ft)	Megyei ERFA összesen (Mrd Ft)	Megyei ESZA összesen (Mrd Ft)	Összesen (Mrd Ft)
	52,099	7,459	24,457	69,779	14,236	84,015

Az egyes forrásfelhasználási módok forrásallokációjának a szempontjai az alábbiak voltak:

- A földrajzi terület lakosságszáma;
- A forrásfelhasználási mód hátrányos helyzeti besorolása;
- Nevesített fejlesztési vagy tematikus térség;
- Beérkezett projektek minősége, mennyisége, illeszthetősége a TOP Pluszhoz;
- A megyei TOP Plusz indikátorokhoz való hozzájárulás lehetősége;
- A város/terület fejlettsége a megyei átlaghoz képest;
- Kiemelt kedvezményezettek forrásfelhasználási lehetősége.

Tisztelt Közgyűlés!

A fent leírtak alapján kérem támogatásukat az előterjesztés melléklete szerinti „Baranya megye előzetes Integrált Területi Programja 2021-27” dokumentum elfogadásához!

Pécs, 2021. július 15.

Dr. Öri László
elnök

Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének

/2021. (VII.22) Kgy. határozata

Döntés „Baranya megye előzetes Integrált Területi Programja 2021-27” elfogadásáról

1. A Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlése az előterjesztés melléklete szerinti „Baranya megye előzetes Integrált Területi Programja 2021-27” c. dokumentumot elfogadja.
2. A Közgyűlés elnöke felkéri a jegyzőt, hogy a döntésről az Pénzügyminisztérium Regionális Fejlesztési Programokért felelős Irányító Hatóságot értesítse.

Határidő: azonnal

Felelős: Dr. Őri László, a közgyűlés elnöke

Baranya megye előzetes Integrált Területi Programja

v. 1.0

Baranya megye előzetes Integrált Területi Programja**2021-2027**

Cím	Baranya megye előzetes Integrált Területi Programja
Verzió	1.0
Megyei közgyűlési határozat száma és dátuma	[határozat száma és megnevezése] [határozat megjelenésének dátuma]
Kormánydöntés határozatszáma / IH jóváhagyó levél iktatószáma és dátuma:	[határozat száma és megnevezése / IH jóváhagyó levél iktatószáma] [határozat megjelenésének / kiértékelés dátuma]
Finanszírozó operatív program:	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP_Plusz)
Érintett földrajzi terület:	Baranya megye

ITP felelős szervezet:	Baranya Megyei Önkormányzat
ITP felelős szervezet kapcsolattartó:	Dr. Őri László, elnök email: info@orilaszo.hu , tel.:06/72-500-401
ITP felelős szervezet címe:	7621 Pécs, Széchenyi tér 9.

Pécs, 2021. [benyújtás hónap, nap]

Tartalomjegyzék

0.	Verziókövetés	4
1.	Az Integrált Területi Program (ITP 2021-27) viszonya a területfejlesztési program céljaihoz	5
2.	A megye külső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata.....	13
3.	A megye belső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata.....	20
4.	Az ITP 2021-27 fejlesztési célterületeinek kijelölése - A megyei forrásfelhasználási módok	25
5.	A projektkiválasztás az ITP 2021-27 alapján – településdifferenciálás.....	35
6.	A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer szükségessége és kapcsolata az ITP 2021-27 dokumentummal	39
7.	Az ITP 2021-27 monitoringja és indikátorvállalásai	43
8.	Az ITP 2021-27 ütemezése	44

0. VERZIÓKÖVETÉS

A fejezetben a Baranya megye Integrált Területi Programja 2021-27 (továbbiakban: ITP 2021-27) első, kormány általi elfogadást követő változások kerülnek rögzítésre. Ismertetésre kerül, hogy milyen okból és milyen jellegű változások történtek az előző elfogadott verzióhoz képest, ezek a módosítások milyen okokra vezethetők vissza.

A módosítások elfogadását követően az ITP 2021-27 dokumentum új verziószámmal kerül ellátásra. A kormány által első alkalommal elfogadott ITP 2021-27 dokumentum viseli az 1.0 verziószámot. Azt ezt követő módosítások esetében, amennyiben nem igényel kormánydöntést, csak az Irányító Hatóság jóváhagyását, abban az esetben a verziószám második számjegye változik. A verziószám első számjegye akkor emelkedik egyet, amikor új kormánydöntés születik a módosított ITP 2021-27 dokumentumról.

1. AZ INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAM (ITP 2021-27) VISZONYA A TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM CÉLJAIHOZ

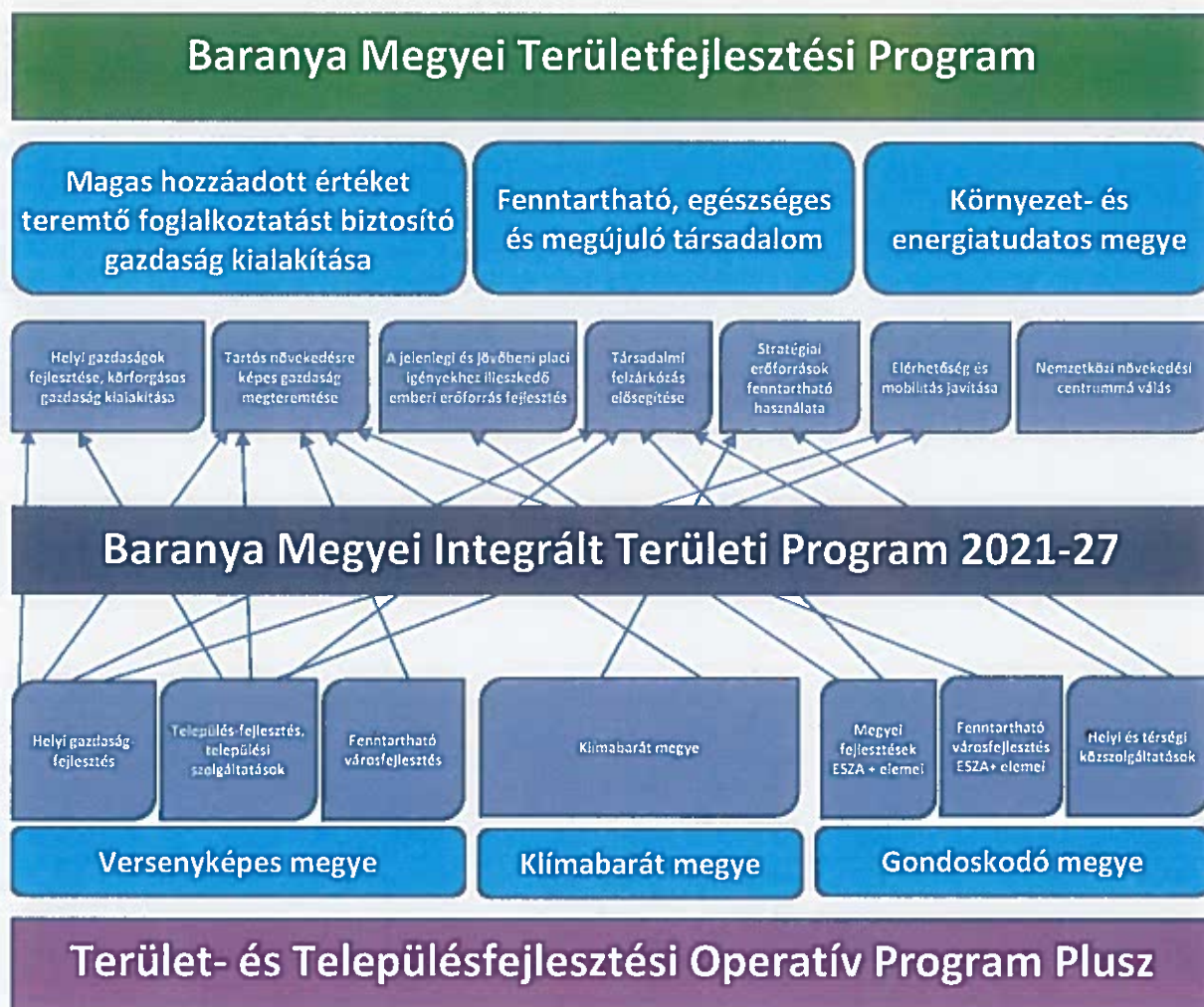
Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése szerint a megyei önkormányzat területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A törvényi változások a területfejlesztési tervezés és végrehajtás átalakítását igényelték, melynek az első lépése a megyei területfejlesztési koncepciók elkészítése volt 2012 és 2014 között a 2014 év elején elfogadott Országos Fejlesztés és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) foglaltakkal összhangban. Ezt követően a területfejlesztési programok kialakítása és elfogadása is megtörtént. A 2021-27 programozási időszakhoz kapcsolódóan a megyei területfejlesztési koncepció felülvizsgálata és aktualizálása, módosítása (elsődlegesen a 2020-ban lejáró részekre) szükséges tekintettel arra, hogy átfogó céljait tekintve 2030-ig érvényes. A 2020-ig érvényes területfejlesztési program megújításával a 2021-2027-es időszakra új dokumentum készült a rendelkezésre álló legfrissebb információk alapján. A területi tervek aktualizálása a 2021-2027 közötti uniós tervezési időszak fejlesztési dokumentumainak tervezését és a – Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (továbbiakban: TOP Plusz) – végrehajtását is támogatja.

A térségi, városi gazdaságfejlesztést és a foglalkoztatás erősítését célzó TOP Plusz program lehetőséget biztosít a területi szereplők igényei és szükségletei alapján meghatározott fejlesztések megvalósítására. A területi szereplő megyék számára a 2021-2027 közötti programozási időszakban rendelkezésre álló TOP Plusz forráskeret felhasználását a megyék területfejlesztési koncepciói és programjai alapozzák meg. A forrásfelhasználás tervezése érdekében szükséges egy szinten integrált, stratégiai gondolkodásra alapozott dokumentum elkészítése, amely a helyi igényekkel összhangban a rendelkezésre álló TOP Plusz forráskeretek felhasználásának szerkezetét, elvárt eredményeit és ütemezését támasztja alá. Ez a dokumentum az ITP 2021-27.

Az ITP 2021-27 dokumentum jelentősége, hogy a megyei stratégiai tervezési dokumentumokból levezetett ágazati és területi célok megjelölése, illetve a TOP Plusz forráskeret felosztása mellett tartalmazza a TOP Plusz esetében alkalmazandó Területi Kiválasztási Eljárásrend (továbbiakban: TKR) eszközeként értelmezendő Területi Kiválasztási Kritérium Rendszert, amely lehetővé teszi a megvalósításra szánt beavatkozások (fejlesztési projektek) kiválasztását. A megyék ezt a teljes tervezési, végrehajtási és monitoring folyamatot a Regionális Fejlesztési Programokért felelős Irányító Hatósággal (továbbiakban: IH) együttműködésben végzik.

A megyei ITP 2021-27-nek kétirányú illeszkedést mutat. Egyrészt az ITP 2021-27 megalapozásául szolgáló területfejlesztési koncepció és program dokumentumok felé, másrészt a finanszírozást biztosító operatív program és annak vonatkozó prioritástengelyei, céljai felé. Ezzel a kétirányú illeszkedéssel az ITP 2021-27 jelenti a kapcsolatot a megyei fejlesztési dokumentumok és a finanszírozást részben biztosító operatív program között (1.1 ábra).

1.1.ábra: Baranya megyei ITP 2021-27 viszonya a megyei területfejlesztési programhoz és a TOP Pluszhoz

A Baranya Megyei Területfejlesztési Programban azonosításra kerültek egyrészt az átfogó és stratégiai célok, másrészt a megye középtávú céljait szolgáló prioritások és annak intézkedésrendszere. Jelen ITP keretében kijelölhetők azon megyei területfejlesztési program célok, melyek elérése a TOP Plusz eszközrendszerével biztosítható és így ezen célok jelenthetik egyben a megyei ITP célrendszerét.

A megye középtávú céljait szolgáló 6 prioritást és annak intézkedésrendszerét, valamint a kapcsolódó TOP Plusz intézkedéseket az alábbi összefoglaló táblázatban (1.1. táblázat) mutatjuk be:

1.1. táblázat: A területfejlesztési program prioritás- és intézkedésrendszere és illeszkedése a TOP Plusz intézkedéseihez

Prioritások	Tervezett intézkedések	Az intézkedések szempontjából a megye fő célterületei	A megvalósítást szolgáló kapcsolódó TOP Plusz intézkedés
I. prioritás: A helyi gazdaság megerősítése a lokális gazdasági környezet integrált fejlesztésével	1.1.: A mezőgazdasági, illetve kézműves termékek helyben történő feldolgozását, és értékesítését ösztönző fejlesztések támogatása;	Baranya megye vidéki térségei	1.1 Helyi gazdaságfejlesztés
	1.2.: Komplex iparterület fejlesztési program a járási székhely-településeken, a helyben történő foglalkoztatás megerősítése, az elvándorlás csökkentése érdekében.	Baranya megye járásközpontjai, kiemelten Siklós, Sellye, Sásd (és nemjárásszékhely városi rangú településként Mágocs)	1.1 Helyi gazdaságfejlesztés
	1.3.: A helyi piacok, ill. egyéb elosztó és helyi logisztikai funkciókat ellátó intézmények, szervezetek kialakulását, megerősödését támogató fejlesztések megvalósítása.	Baranya megye vidéki térségei és a térségi centrumok	1.1 Helyi gazdaságfejlesztés
	1.4.: Az öntözéses gazdálkodás feltételeinek javítását szolgáló beruházások támogatása a helyi termelésen alapuló ellátás biztonságának fokozása érdekében.	Baranya megye jellemzően mezőgazdasági termeléssel érintett területei	
	1.5.: A képzéseket és a kompetenciák fejlesztését is magában foglaló, a térségi felzárkóztatást elősegítő komplex helyi gazdaságfejlesztési programok megvalósítása.	Sellyei járás, Hegyháti járás települései	1.1 Helyi gazdaságfejlesztés
II. prioritás: Külső erőforrásokra is támaszkodó, a termelési kapacitások növelésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése a megyében	2.1.: A megyében működő kis- és középvállalkozások versenyképességének javítását szolgáló komplex programok támogatása	Pécs-Boly-Mohács tengely települései, valamint a járásközpont városok közül elsősorban Komló, Siklós, Sellye, Sásd Foglalkoztatási programok esetében: pécsi, sellyei, szigetvári, hegyháti és komlói járás	1.1 Helyi gazdaságfejlesztés 1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások
	2.2.: A térségi szinten versenyképes vállalkozások termelő és szolgáltató kapacitásainak bővítése	Baranya megye városai, kiemelten a járásközpontok térségi centrumai	1.1 Helyi gazdaságfejlesztés 1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások
	2.3.: Megyei befektetés-ösztönzési ügynökség létrehozása a Baranya Megyei Önkormányzat, a Pécsi Tudományegyetem, a Pécs-Baranyai Kereskedelmi- és Iparkamara, a Baranya Megyei Kormányhivatal és Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata együttműködésében	Baranya megye teljes területe	

Prioritások	Tervezett intézkedések	Az intézkedések szempontjából a megye fő célterületei	A megvalósítást szolgáló kapcsolódó TOP Plusz intézkedés
III. prioritás: A piaci igényekhez rugalmasan illeszkedő képzési struktúra kialakítása és fejlesztése	2.4.: Gazdaságfejlesztési infrastruktúra-fejlesztési program, iparterület-, illetve ipari park fejlesztés, csarnoképítési program, kapcsolódó közlekedési beavatkozások végrehajtása a járásszékhely településeken	Baranya megye vidéki térségei és a térségi centrumok	1.1 Helyi gazdaságfejlesztés
	2.5.: A befektetői politika erősítését, a befektetés ösztönzést szolgáló komplex programok megvalósítása az üzleti marketing eszközeivel és a képzési struktúra igény alapú átalakításával, rugalmassá tételével	Baranya megye teljes területe	3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
	2.6.: A kutatási-fejlesztési és innovációs (K+F+I) tevékenységek erősítését szolgáló fejlesztések megvalósítása a vállalkozói és a felsőoktatási szféra szereplőinek együttműködésével	Elsősorban Pécs Egy-egy ágazat esetében más városok (pl. Villány-borászat, Mohács-élelmiszeripar stb.)	
	2.7.: Fenntartható fejlődést ösztönző együttműködések és fejlesztések támogatása különösen az egészségipar, környezetipar, kulturális és kreatív ipar, élelmiszeripar, gépgyártás, elektronika, informatika ágazatokban	Baranya megye teljes területe	3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
	2.8.: A turisztikai potenciál erősítését szolgáló fejlesztések támogatása elsősorban a meglévő természeti, szellemi, kulturális és épített örökségi értékek és kapcsolódó népszerű szolgáltatások minőségének javításával	Baranya megye teljes területe, kiemelten a Pécs-Villány Turisztikai Térség települései	1.1 Helyi gazdaságfejlesztés
	3.1.: A gyakorlati képzésre koncentrált duális szakképzési rendszer infrastrukturális és program oldali feltételeinek javítását szolgáló fejlesztések támogatása; az élethosszig tartó tanulás segítése	Baranya megye teljes területe, kiemelten az országos átlagot meghaladó munkanélküliségi mutatókkal és hiányszakmákkal rendelkező térségek	3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
	3.2.: Kiemelt általános- és középiskolai informatikai képzési program bevezetése a megyében, a digitális társadalomra és gazdaságra áttérési folyamatok támogatása céljából	Elsősorban a 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet szerinti hátrányos helyzetű térségek	3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
	3.3.: Az iskolarendszerből már kikerült, valamilyen szakképesítéssel bíró munkaerő továbbképzését, átképzését és vállalkozóvá válását szolgáló programok támogatása	Baranya megye egész területe, kiemelten a magas munkanélküliséggel rendelkező területek	3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
	3.4.: A piaci igényekre rugalmasan reagálni képes egyetemi kurzusok, mester és doktori képzések rendszerének fejlesztése	Baranya megye teljes területe, kiemelten az országos átlagot meghaladó munkanélküliségi mutatókkal és hiányszakmákkal rendelkező térségek	3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei

Prioritások	Tervezett intézkedések	Az intézkedések szempontjából a megye fő célterületei	A megvalósítást szolgáló kapcsolódó TOP Plusz intézkedés
IV. prioritás: Az élhetőbb települések, élhetőbb közösségek kialakulását szolgáló komplex fejlesztések, egészség tudatosság és egészségügyi prevenció az egészséges munkaképes társadalom biztosítása érdekében	3.5.: Az alap- és középfokú oktatás eredményességének növelése, új módszerek, IKT technológia és digitális tartalmak alkalmazásának és elérhetőségének támogatása, a kulturális intézmények minőségi oktatást támogató szolgáltatási kínálatának fejlesztése	Baranya megye teljes területe	3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
	4.1.: A hátrányos helyzetű gyermekek oktatáshoz, neveléshez (óvodai ellátáshoz), minőségi oktatást támogató kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítását, társadalmi integrációját szolgáló fejlesztések, speciális nevelési programok támogatása	Baranya megye teljes területe, kiemelten a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szerinti hátrányos helyzetű térségek	3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások 3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
	4.2.: Az egészség tudatos életmódra való áttérés elősegítését célzó komplex nevelési és szemléletformáló egészségfejlesztési és betegség megelőző programok megvalósításának támogatása, prevenciós szolgáltatások fejlesztése	Baranya megye teljes területe, kiemelten a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szerinti hátrányos helyzetű térségek	3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások 3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
	4.3.: A folyamatosan ramló helyzetű, elmaradott térségek, települések, barnamezős területek, városrészek dinamizálását, a társadalmi szegregáció csökkentését szolgáló komplex település rehabilitációs és a társadalmi együttélést segítő közösségfejlesztő és kulturális programok megvalósítása	Pécs M.J.V. és a járásközpont települések Előnyt élveznek a rozsdadozási és szegregálódó, vagy szegregált városi területek, városi településrészek	1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások 3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
	4.4.: A lakhatási körülmények közötti területi különbségek csökkentését szolgáló fejlesztések, szociális bérlet programok megvalósítása, a szociális bérlet állomány fejlesztése	Baranya megye teljes területe	1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások 3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei

Prioritások	Tervezett intézkedések	Az intézkedések szempontjából a megye fő célterületei	A megvalósítást szolgáló kapcsolódó TOP Plusz intézkedés
	4.5.: Az egészségügyi és szociális ellátórendszer szolgáltatásaihoz való egyenlő esélyű hozzáférést segítő fejlesztések	Baranya megye teljes területe, kiemelten a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szerinti hátrányos helyzetű térségek	3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások 3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
V. prioritás: A természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló és klimatudatos környezetgazdálkodás felételeinek megteremtése	5.1.: A szélsőséges vízgazdálkodási viszonyok kialakulásának megelőzését, káros hatásainak mérséklését szolgáló komplex vizsgázálkodási és azokhoz kapcsolódóan zöldfelület gazdálkodási fejlesztések támogatása figyelembe véve a Natura2000 területekre gyakorolt káros hatások minimalizálását, azok fenntartható használatának biztosítását	a megye hegy- és dombvidéki területein, valamint a mély fekvésű, ár- és/vagy belvizekkel érintett térségei	1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások
	5.2.: A klímabarát építészeti-műszaki és településtervezési megoldások elterjesztését és a zöldfelületi rendszert szolgáló fejlesztések támogatása	Baranya megye teljes területe	1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások 2.1 Klímabarát megye
	5.3.: A megye táji- és természeti értékeinek hosszú távú megőrzését, komplex kezelését, valamint a fennálló tájhasználati konfliktusok mérséklését szolgáló beavatkozások, programok megvalósítása	Elsősorban a Dráva-völgye és az Ormánság, a Dél-Zselic, valamint a Mecsek térsége, valamint a megyében található védett természeti területek és a Natura2000 területek	
	5.4.: A lakosság klímaváltozáshoz való alkalmazkodásra való felkészítését, valamint a klíma- és környezettudatosság általános erősítését szolgáló programok, akciók támogatása	Baranya megye teljes területe	2.1 Klímabarát megye 3.1 Megyei fejlesztések ESZA Plusz elemei
	5.5.: A környezetvédelmi kommunális infrastrukturális ellátottság javítását szolgáló beruházások támogatása	Baranya megye teljes területe	1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások
	5.6.: A hulladékgazdálkodás már kiépült térségi rendszereire építve a hulladékokból nyerhető másodnyersanyagok hasznosítását célzó fejlesztések ösztönzése	Baranya megye teljes területe	
	5.7.: A körforgásos gazdaságfilozófiához illeszkedő helyi foglalkoztatási és termelési programok indítása	Baranya megye teljes területe	
	5.8.: A helyben gazdaságosan hasznosítható mértékben jelen levő – elsősorban megújuló – energiaforrások felhasználására alapozott energiatermelés- és ellátás létesítményeinek és rendszereinek kiépítése	Baranya megye teljes területe	1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások 2.1 Klímabarát megye

Prioritások	Tervezett intézkedések	Az intézkedések szempontjából a megye fő célterületei	A megvalósítást szolgáló kapcsolódó TOP Plusz intézkedés
VI. prioritás: Az elérhetőség javítása, fenntartható közlekedési rendszerek létrehozásának előmozdítása	6.1.: A megye nemzetközi elérhetőségét biztosító közúti-, vasúti- és vízi közlekedési infrastruktúra fejlesztése	Az intézkedés a megyét érintő gyorsforgalmi- és főúti közúti hálózatot, valamint az országos vasúti törzshálózat megyei elemeit célozza	
	6.2.: A térségi elérhetőséget – a térszerkezeti szempontból jelentős városhálózati elemek elérhetőségét – javító, elsősorban közúti infrastruktúra fejlesztése	Az intézkedés a megye térségi, illetve hálózati jelentőségű mellékútjait érinti, fókuszában a térszerkezeti szempontból jelentős városhálózati elemek (elsősorban járásközpontok) és a hátrányos helyzetű vidéki térségek, azok zsáktelepülései állnak	1.1 Helyi gazdaságfejlesztés
	6.3.: A közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek és szolgáltatási színvonalának javítása	Pécs M.J.V. és a járásközpontok, valamint ezek vonzáskörzetébe tartozó települések	1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások
	6.4.: A hivatásforgalmú kerékpáros és gyalogos közlekedés feltételeinek javítása	Pécs M.J.V. és a járásközpontok, valamint ezek vonzáskörzetébe tartozó települések	1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások

Az ITP 2021-27 program dokumentum megalapozására felülvizsgálatra került a 2012-14 között készült Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió, mivel időtávja 2030-ig szól. Új területfejlesztési program és két új területi hatásvizsgálat (társadalmi, gazdasági, környezeti) is készült a vonatkozó jogszabályok figyelembevételével. A programozási folyamat 2020. októbere és 2021. májusa között zajlott. A dokumentumok véleményezésbe bevonásra kerültek a megye települési önkormányzatai, ágazati, szakmai érdekképviselői szervezetek, gazdasági/vállalkozói szféra szereplői, valamint a közösségi élet meghatározó résztvevői. Ennek csatornáit a Kormány a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló rendeleteinek és különösen az állampolgárok egészségének és életének védelmével összefüggő intézkedések teljeskörű figyelembevételével elsősorban hang-, videó-, és konferenciahívások, elektronikus levelezés, írott, hivatalos megkeresés, szükség esetén személyes egyeztetés keretében történt. A Baranya Megyei Önkormányzat honlapján aktuális dokumentumok megismerésére és véleményezésre is lehetőség nyílt.

2. A MEGYE KÜLSŐ TERÜLETI KAPCSOLATRENDSZERÉNEK VIZSGÁLATA

A szomszédos megyékben kitűzött koncepcionális célok (2.1. táblázat) közül a legnagyobb hangsúlyt a fenntartható helyi gazdaságból származó munkahelyteremtés kapja. Ezen célokat a megyék más-más módon kívánják elérni. Egyes térségekben például a piacképes tudás megszerzése került a fókuszba, míg máshol a fenntartható erőforrás gazdálkodás, vagy a közlekedés- és infrastruktúrafejlesztés. A fentiekén túl a megyék kiemelt területként kezelik a társadalmi kohézió és felzárkóztatás témakörét, az aprófalvas területek újbóli gazdasági vérkeringésbe való integrálását is.

Az aprófalvakban bővelkedő Baranya és Somogy megyék jelentős hangsúlyt kívánnak fektetni a helyi közösségek megtartását célzó gazdaságfejlesztési akciók megvalósítására, melynek alappillére a helyi tudásbázis erősítése, a helyi erőforrások minél hatékonyabb, egyben fenntartható módon történő hasznosítása. Mindezt erősíti a helyi közösségek, ezen belül a hátrányos helyzetű társadalmi rétegeket érintő akciók támogatása.

A két megye céljainak másik kiemelt kapcsolódási pontja az elérhetőség és a mobilitás javítását célzó közlekedési infrastruktúra fejlesztése. Fontos, hogy a közös, mindkét megyét érintő fejlesztési elképzelések megvalósítása érdekében megfelelő együttműködés alakuljon ki a megyék között.

Tolna megyének a 2021-27-es időszakra vonatkozó területfejlesztési koncepciója még nem készült el a program írásának befejezéséig, így Tolna megye előző ciklusra meghatározott céljainak Baranya megye 2021-27-re elkészült célrendszerével való kapcsolatát vizsgáltuk meg Tolna megye a stratégiai céljait tekintve különösen nagy hangsúlyt fektet a megye népességmegtartó képességének fokozására, tekintettel arra, hogy az elmúlt évtizedben az országos tendenciákhoz képest nagyobb arányban csökkent a népesség száma. A célrendszer kulcseleme a helyi foglalkoztatás erősítése a mezőgazdasági adottságok minél eredményesebb kiaknázásával.

Az ipari beruházások tolnai célrendszerben érzékelhető háttérbe szorulása részben magyarázható azzal, hogy Baranya megyével ellentétben, ahol Pécs fejlődése alapvető hatást gyakorol a megye egésze gazdaságának eredményességére – Tolna megyében nincs ilyen fokú urbanizációs centrum, a gazdaság legjelentősebb szereplője a paksi atomerőmű.

Baranya és Bács-Kiskun megye célrendszerét összehasonlítva láthatjuk, hogy mindkét megye nagy hangsúlyt fektet a gazdasági versenyképesség növelésére, ezen belül is a vidék gazdasági vérkeringésbe való bekapcsolására. A versenyképes gazdaság alapja a fenntartható erőforrásokkal való gazdálkodás, amely területet mindkét megye kiemelten kezeli.

A két megye eltérő természetföldrajzából és településszerkezetéből adódóan (míg Baranya megyére az aprófalvas településszerkezet, tagolt domborzati viszonyok, addig Bács-Kiskun megyére a tanyás alföldi vidék jellemző) ugyan eltérő intézkedések megvalósításán keresztül szeretné elérni fejlesztési célkitűzéseit, mégis több esetben található kapcsolódási pont a célrendszerekben.

Stratégiai célok	Baranya megye	Helyi gazdaságok fejlesztése, korforgásos gazdaság kialakítása	Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése	A jelenlegi és jövőbeni piaci igényekhez illeszkedő emberi erőforrás fejlesztés	Társadalmi felzárkóztatás	Stratégiai erőforrások fenntartható használata	Elerhetőség és mobilitás javítása	Nemzetközi növekedési centrummá válás
Somogy megye	XXI. századi globális kihívásokra választ adó gazdasági tevékenységek fejlesztése, támogatása	✓	✓					
	Placképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság kompetenciáinak fejlesztése			✓				
	XXI. századi globális kihívásokra választ adó gazdasági tevékenységek fejlesztése, támogatása	✓	✓		✓	✓		
	A hátrányos helyzetű nepeségi csoportok társadalmi integrációjának elősegítése				✓			
	Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése					✓	✓	✓
Tolna megye	Új K+F+i és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályáinként		✓					✓
	Placképes, hagyományosan jelenlévő iparágazatok fejlesztése, valamint a kiemelten magas kezimunka igényű, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás, élelmiszeripar, textil- és bőrpar)	✓	✓					
	A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének szélesebb körű megismerttetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása	✓	✓			✓		
	Vállalkozások versenyképességének erősítése	✓	✓					
	Oktatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása			✓				
	A kedvezőtlen demográfiai folyamatok (negatív) hatásainak mérséklése				✓			
	Települési infrastruktúra és közszolgáltatások fejlesztése					✓		
	Mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel	✓						
	Vidéki életmódjogjavítása és a rurális térség népességmegtartó képességének elősegítése	✓					✓	
	(S1) A Duna-Tisza Közi Síkvidék területileg kiegyensúlyozott, klímaváltozást is figyelembe vevő fejlesztése					✓		
Bács-Kiskun megye	(S2) Kocsikeméti fejlesztési körzet gazdasági sokszínűségét támogató fejlesztések, fókuszban az infrastruktúra	✓	✓	✓		✓	✓	✓
	(S3) Városterületi infrastruktúrális és szolgáltatási kapcsolatok fejlesztése	✓	✓	✓	✓			
	(S4) A Duna menti fejlesztési körzet logisztikai és turisztikai potenciálját szolgáló integrált fejlesztések	✓				✓	✓	
	(S5) A Közép-Duna menti régió infrastruktúra és gazdaságfejlesztési programja	✓	✓			✓	✓	
	(S6) A határ menti fejlesztési körzet határon átnyúló együttműködésre alapuló fejlesztése	✓	✓				✓	
	(S7) A komplex programmal fejlesztendő járási társadalmi, gazdasági felzárkóztatása	✓			✓			

2.1. táblázat: Baranya és a szomszédos megyék területfejlesztési koncepciói céljainak kapcsolatrendszere

Baranya megye két horvát megyével szomszédos. A horvát megyék esetében nem állnak rendelkezésre a 2021-2027-es időszakra megyei programok. Horvátországban a legutóbbi megyei fejlesztési stratégiák 2014-ben készültek el, 2014-2020-as időhorizonttal. Új megyei tervek a nemzeti szintű stratégiák elfogadását követően készülnek. Az új program elkészüléséig a 2014-2020-as dokumentum céljait tekintjük relevánsnak (2.2. táblázat).

Verőce-Drávamente megyében 3, míg Eszék-Baranya megyében 4 stratégiai cél került megfogalmazásra, eltérő súllyal: a természeti erőforrások fenntartható hasznosítása, a versenyképes gazdaság, illetve a versenyképes humán erőforrás fejlesztése. A két horvát megye közös vonása az életminőség javításának fontossága, illetve a társadalmi felzárkóztatás egyfajta horizontális célként való szerepeltetése: erre vonatkozó célt önmagában egyik horvát megye sem határozott meg. A horvát megyék és Baranya esetében egyértelmű az összhang a humánerőforrás-fejlesztésre terén, ahol a piaci igényeknek való megfelelés kap hangsúlyt.

A gazdaságfejlesztés esetén igen erős valamennyi megye esetében a helyi erőforrásokon alapuló fejlesztés igénye.

Jelentős eltérést találunk a két horvát megye között a közlekedési hálózatok fejlesztésének tekintetében: ebben az esetben Eszék-Baranya megye és Baranya között erősebb koherencia jelenik meg, tekintettel a nagytérégi elérhetőségi viszonyok kiemelt jelentőségére (V/c, VII korridorok). Verőce-Drávamente esetében ilyen preferenciát nem találunk.

Összességében kijelenthető, hogy Baranya-megye fejlesztése-felzárkóztatása szempontjából a 2021-2027-es európai uniós ciklusra megkerülhetetlenné vált a horvát (és észak-bosnyák, valamint a nyugat-bácskai) területekkel a korábbiaknál sokkal intenzívebb és diverzifikáltabb nemzetközi együttműködési kapcsolatok és formák kialakítása. Ennek legfontosabb okai, illetve motivációi a következők:

- Horvátország a Schengeni Övezet tagjává válik várhatóan 2022-ben. A schengeni tagság egyértelműen megszünteti a határ megmaradt elválasztó szerepét, amely a Baranyai háromszög esetében korlátozás nélküli konkrét térkapcsolatot is eredményez.
- Várhatóan 2023-2024-ben összekapcsolódik a magyar M6-os és a horvát A5-ös (Slavonica) autópálya, amely megszünteti mindkét térség „zsák” jellegét, ezzel hatványozottan megnövelve a tranzit, cargo és egyéb más gazdasági területen megjelenő lehetőségeket.
- A baranyai és a dél-dunántúli gazdaságfejlesztési programok a Pécs-Mohács térséget, mint nemzetközi növekedési térséget azonosítják, melynek megfelelően az erőforrások és a kisugárzás tekintetében a Pécs-Eszék-Zombor (Újvidék) térség egészének fejlődése szempontjából meghatározó a határon túli szereplők együttműködési képessége és készsége. A legjelentősebb infrastruktúra fejlesztési projektek (Mohácsi híd, autópálya fejlesztések, illetve Pécs-Pogány repülőtér) az ezidáig a határok által elzárt térségek a mainál sokkal intenzívebb együttműködésére építkeznek.

Stratégiai célok	Eszék-Baranya megye				Verőce-Dráva mente megye		
Baranya megye	Az életminőség javítása	Az épített és a természeti környezet minőségének javítása	A gazdaság és a foglalkoztatás versenyképességének növelése	Helyi és regionális fejlesztés hatékony irányítása	Környezetvédelem és a természeti erőforrások fenntartható kezelése	Virovitica-Podravina megye gazdaságának versenyképességének növelése	Az életminőség javítása és az emberi erőforrások fejlesztése
Helyi gazdaságok fejlesztése, körforgásos gazdaság kialakítása	✓		✓	✓	✓	✓	
Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése			✓		✓		
A jelenlegi és jövőbeni piaci igényekhez illeszkedő emberi erőforrás fejlesztés				✓		✓	
Társadalmi felzárkóztatás	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Stratégiai erőforrások fenntartható használata	✓	✓					✓
Elérhetőség és mobilitás javítása		✓					✓
Nemzetközi növekedési centrummá válás		✓					

2.2. táblázat: Baranya és szomszédos horvát megyék területfejlesztési céljainak kapcsolatrendszere

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség (KDMKT) a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területi lehatárolásáról szóló 12/2020. (V.5.) OGY határozattal jött létre. Ezt követte a KDMKT Fejlesztési Tanácsának, a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanácsnak (KDMFT) a létrejötte, amely a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 2020. május 13-án kihirdetett módosításához kapcsolódik. A KDMKT három megye, Bács-Kiskun, Fejér és Tolna területén fekszik, így a közelségből és kiemelt státuszából adódóan fontosnak tartottuk a közös célok áttekintését a BMTfP-vel (2.3. táblázat).

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség és Baranya megye koncepciója is nagy hangsúlyt fektet a helyi gazdaság fejlesztésére a helyi vállalkozások megerősödése és fejlesztése által és a humán erőforrás fejlesztésre. Emellett az életminőség javítása, társadalmi felzárkózás és a közösségi és kulturális programok is ki vannak emelve.

Stratégiai célok	Közép-Duna Menti Kiemelt Térség				
Baranya megye	A települések vonzerejének javítása, az életminőség és a helyi szolgáltatások fejlesztésével	Agazdaság fejlesztése a vállalkozások technológiájának fejlesztésével, technológia- és terméke fejlesztésének erősítésével, az együttműködések bővítésével, illetve a gazdasági területek bővítésének támogatásával	A fejlődési lehetőségek akadályainak lebontása a közlekedési és közű infrastruktúra fejlesztésével	A humán erőforrások fejlesztése, elsősorban az egészségügy, az oktatás, a kulturális tevékenységek	A települések, vállalkozások, kulturális és közösségi tevékenységek fejlesztési és együttműködési képességének, forrásbevonó képességének erősítése
Helyi gazdaságok fejlesztése, körforgásos gazdaság kialakítása	✓	✓	✓		
Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése		✓			
A jelenlegi és jövőbeni piaci igényekhez illeszkedő emberi erőforrás fejlesztés				✓	
Társadalmi felzárkózás	✓			✓	✓
Stratégiai erőforrások fenntartható használata			✓		
Elérhetőség és mobilitás javítása			✓		
Nemzetközi növekedési centrummá válás					

2.3. táblázat: Baranya és a KDMKT területfejlesztési céljainak kapcsolatrendszere

Pécs Megyei Jogú Város esetében a 2014-2020-as időszakra készült integrált településfejlesztési stratégiát vizsgáljuk (2.4. táblázat), mivel a következő ciklusra a megyei programdokumentum elkészültéig nem fog elkészülni az ITS. A stratégia megfogalmazott jövőképe szerint a megyeszékhelyet az életminőségének javulása kell, hogy jellemezze. „Pécs legyen olyan város, ahol jó élni, és lakói szeretnek is élni. Az életminőség közelítsen az európai élvonalhoz.” A stratégia átfogó célja értelmében Pécs, mint nagyváros regionális központi szerepe megszilárdul, a megye nemzetközi növekedési centrumról alkotott vízióját a térségi vonzásközpont szerepkör betöltésével segíti, részben magára vállalja. A város célrendszerének megfogalmazásakor a fenntarthatóság kérdése a megyei tervezési dokumentumoknál hangsúlyosabban jelenik meg: lényegében a fenntartható fejlődés követelményeinek való megfelelés és az ahhoz szükséges feltételek biztosítása került a fejlesztési célok fókuszába.

A pécsi stratégia a jövőképből származtatott stratégiai célokat egy-egy funkcionális területhez, azaz a fenntarthatóság különböző szempontok szerinti értelmezéséhez (természeti környezet, épített környezet, gazdaság és társadalom) rendeli. Ezekhez a célokhoz is tartozik egy-egy jövőkép, amelyekből az adott stratégiai cél származtatható.

A város 1. stratégiai célja, „Az egészséges környezet biztosítása” lényegében megfeleltethető a megye 5. stratégiai céljában megfogalmazottaknak, mindkét esetben hangsúlyos területként jelenik meg a környezeti ártalmak csökkentésének és a klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodásnak az igénye. Pécs 2. stratégiai célja, a „Fenntartható, fejlődő társadalom” bár a humán terület infrastruktúra-fejlesztési igényeivel nem, csak a „szoft” feladatokkal számol, mégis közvetlenül kapcsolódik a megye 3. és 4. stratégiai céljaihoz. Az MJV 3., a város gazdasági alapjainak újjáépítését felvállaló stratégiai célkitűzése nagyban hozzájárul a megye 2., a tartós növekedésre képes gazdaság megteremtését célzó célkitűzéséhez, mindkét fejlesztési cél központjába az „(új)iparosítás”

helyeződik. A város 4., „Kompakt város, kiegyensúlyozott városszerkezet” névre keresztelt célja a megyei programban nem azonosítható, térszerkezeti szempontokat figyelembe vevő célkitűzés, amely csak közvetve kapcsolódik a megye 5. és 6. stratégiai céljaihoz (energiabiztonság és mobilitás tématerületek). Pécs 5. célkitűzése a „ko(o)rmányzás mozgásterének bővítése hozzájárul a kiegyensúlyozott fejlődés megalapozásához, így kapcsolódik a helyi gazdaság fejlesztéséhez és a tartós növekedésre képes gazdaság eléréséhez.

Stratégiai célok	Pécs MJV				
Baranya megye	Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	FENNTARTHATÓ, FEJLŐDŐ TÁRSADALOM	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK	KOMPAKT VÁROS Kiegyensúlyozott városszerkezet	KO(O)RMÁNYZÁS MOZGÁSTERÉNEK BŐVÍTÉSE
Helyi gazdaságok fejlesztése, körforgásos gazdaság kialakítása			✓		✓
Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése			✓		✓
A jelenlegi és jövőbeni piaci igényekemberi erőforrás fejlesztéshez illeszkedő		✓			
Társadalmi felzárkóztatás		✓			
Stratégiai erőforrások fenntartható használata	✓			✓	
Elérhetőség és mobilitás javítása				✓	
Nemzetközi növekedési centrummá válás	Pécs MJV átfogó cél: „nagyterségi vonzasközpont”				

2.4. táblázat: Baranya és Pécs MJV területfejlesztési stratégiai céljainak kapcsolatrendszere

A megye által kijelölt fejlesztési irányoknak ugyanakkor illeszkedniük kell az országos és megyei stratégiai dokumentumokhoz. A megyei területi célok és az országos és megyei stratégiai dokumentumok kapcsolatrendszerét a következő mátrix hivatott bemutatni (2.5. táblázat):

Baranya Megyei Területfejlesztési Koncepció stratégiai céljai	Helyi gazdaságok fejlesztése, körforgásos gazdaság kialakítása	Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése	A jelenlegi és jövőbeni piaci igényekhez illeszkedő emberi erőforrások fejlesztése	Társadalmi felzárkózás elősegítése	Stratégiai erőforrások fenntartható használata	Elérhetőség és mobilitás javítása	Nemzetközi növekedési centrummá válás
Országos stratégiai dokumentumok							
Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	✓	✓	✓	✓	✓		
Országos Területrendezési Terv		✓			✓	✓	✓
Program a Versenyképesebb Magyarorszáért		✓	✓	✓			
Nemzeti Reformprogram	✓	✓	✓	✓			
A magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének Stratégiája	✓	✓	✓		✓	✓	
Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia		✓			✓		
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia			✓	✓	✓		
Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia	✓				✓		
Nemzeti Tájstratégia	✓				✓		
Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.				✓			
Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia	✓	✓		✓		✓	✓
Lokális stratégiai dokumentumok							
Baranya Megye Területrendezési Terve	✓					✓	
Foglalkoztatási Stratégia és Akcióterv, „Foglalkoztatási Szövetkezés Baranya Felzárkozásáért 2020”	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Baranya megyei Befektetésösztönzési stratégiai és Akcióterv	✓	✓	✓	✓		✓	
Baranya Megyei Iparfejlesztési Program, PPKIK	✓	✓	✓	✓		✓	
Pécs stratégiai dokumentumai: városfejlesztési koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

2.5. táblázat: Baranya megyei és országos ágazati, valamint lokális stratégiai dokumentumok közötti célrendszer

3. A MEGYE BELSŐ TERÜLETI KAPCSOLATRENDSZERÉNEK VIZSGÁLATA

Baranya megye Magyarország legdélebbi fekvésű megyéje, kedvező geopolitikai, mezőgazdasági és klimatikus adottságokkal. Területe, lakónépessége, népsűrűsége alapján közepes méretűnek számít a 19 megye között. Székhelye a több mint 140 ezer lakosú Pécs, a negyedik legnépesebb vidéki város. A megye területén 301 település található, a lényegesen nagyobb kiterjedésű Borsod-Abaúj-Zemplén megye után a legtöbb. A települések közül 284 község, 3 nagyközség, 14 visel városi rangot, e városokban él a népesség közel 2/3-a. A városi népesség 60%-nak a megyeszékhely Pécs ad otthont. Komló húszezer fő feletti, Mohács és Szigetvár tíz- és húszezer fő közötti, a többi város tízezer (közülük hét ötezer) főnél kevesebb lélekszámú. Baranya megye településszerkezete erőteljesen aprófalvas. A 287 községből több mint 70%- lélekszáma nem éri el az ötszáz főt, ami az ország megyéi között a legmagasabb arány. Községeinek átlagos lakosságszáma az egyik legalacsonyabb az országban. E települések között gyakoriak az alacsony népességmegtartó erővel rendelkezők, mivel gazdaságilag elmaradtak, közlekedés szempontjából is peremterületen, nehezen megközelíthető térségekben helyezkednek el, ezért súlyos munkaerőpiaci gondokkal is küzdenek.

A Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió és Baranya Megyei Területfejlesztési Stratégia és Operatív Program részletesen foglalkozik a megye városainak társadalmi, gazdasági, környezeti adottságaival, problémáival, lehetőségeivel. A TOP Plusz programozással párhuzamosan zajló megyei területfejlesztési koncepció és program helyzetfeltárása alapján a megyei tervezésben a megyeszékhely, fejlődési tengelyek, további alközpontok vannak fókuszban.

A 2021-27 közötti programozási időszakban nem csak a megyei jogú város, hanem egyéb városi jogállású települések számára is biztosítani lehet a **fenntartható városfejlesztés** eszközének alkalmazását. A programozási ciklusban a fenntartható városfejlesztés módszertanát Pécs, Komló és Mohács városok esetében alkalmazzuk.

Fenntartható városfejlesztés

A megye fejlettsége területi szinten erősen megosztott. Gazdasága Pécsre központosul, mely méretéből adódóan nem csak megyei viszonyokban játszik központi szerepet, hanem a régió egészét tekintve is jelentőséggel bír. Pécs regionális, közigazgatási centrum, a megye népességének mintegy fele, gazdasági teljesítményének körül-belül 4/5-e a pécsi járásból származik, ezért is elengedhetetlen a szerepe a megyén belül. A megye fejlődésnek nagymértékben kell támaszkodnia Pécs országos viszonylatban is kiemelkedő, meglévő oktatási, kulturális és egészségügyi központi funkcióira, mely az alapfoktól egészen a felsőfokú oktatásig terjed. Az említett húzóágazatok mellett a kreatív ipar, valamint a turizmus kitörési pontjai segítik. Mindez kimutathatóan pozitív hatással lehet a megye lakosságának képzettségére népességmegtartó és munkahelyteremtő képességére. A megyei fejlesztési koncepció Pécs növekedési centrum központtá válását támogatja.

A megyeszékhelyt követő városkört a 20-30 ezer fős népességgel bíró városok alkotják **Komló és Mohács** településekkel. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) Baranya megyében Pécs mellett szintén e két várost jelöli külső városgyűrűként. Ezek a települések közigazgatási központok, járásszékhelyek. A városok valós térszerkezet-alakító képességét sokkal erőteljesebben befolyásolja közlekedési elérhetőségük, relatív helyzetük és egyéb tudatosan mozgósított belső erőforrásaik.

Komló és Mohács mellett, hogy egy szűkebben vett térség közigazgatási/adminisztratív központjai, fontos szerepet játszanak a gazdaság térszervezésében, jelentős a saját tőke-dinamikát generáló képességük, ami pl. a foglalkoztatás térségi szervezésében teheti azokat még hangsúlyosabbá. Ez a megyében nem minden járásközpont esetében jellemző. A megye más városainak egy része nem, vagy csak részlegesen képesek betölteni funkciójukat, azaz ellátni a térségközponti szerepkört. A közszolgáltatásokhoz, közintézményekhez való hozzáférés sem biztosított minden városi rangú település esetében.

Pécs agglomerációjának meghatározó – népességét tekintve a megye második legnagyobb – városa **Komló**, mely agglomerációs adottságán kívül önálló városként is jelentős szereppel bír. A város vonzáskörzetének a nagysága, közigazgatási, köznevelési, gazdasági-társadalmi szempontokból is meghatározó adottságú. A 2021-27-es programozási dokumentumokban bemutatott indokok, Komló jövőképe, Pécstől jelentősebben eltérő specifikumai, meglévő társadalmi-gazdasági térkapcsolatai, gazdasági-ipari szerkezete azt indokolja, hogy önálló szerepet kapjon a tervezési időszakban.

Az országos és a megyei tervezési dokumentumok is a megye keleti részét a megyei átlagnál lényegesen fejlettebb, a térség komparatív előnyeire épülő ipari-logisztikai-turisztikai térségként definiálja, melynek központi városa **Mohács**. A város, mint az Európai Unió déli folyami kapuja, országos jelentőségű kikötő és határkikötő, kedvező földrajzi elhelyezkedése és kiváló infrastruktúrája okán a térség közlekedési és logisztikai központja.

A fenntartható városfejlesztési eszközben érintett városok agglomerációja együtt-tervezés, illetve város körüli agglomeráció önálló célterületi kijelölésével nem indokolt. A városokat és közvetlen agglomerációjuk kiemelve az aprófalvas településszerkezetet, teljesen más társadalmi, gazdasági és környezeti adottságokkal, illetve más fejlesztési szükségletekkel rendelkeznek. Az agglomerációk szűkebb-tágabb környezete, azok markáns különbségei az eszköz hatékonyságát és eredményességét kérdőjelezi meg.

A megye térszerkezeti ábráján a főbb fejlődési tengelyek a fő közlekedési útvonalakkal esnek egybe, így elsősorban az autópályák, magasabb rendű főútvonalak iránya jelöli ki ezeket. Jelentőségük azoknak a településeknek van a térszerkezet szempontjából, amelyek közvetlenül ezek mentén helyezkednek el. Önmagában attól, hogy egy település egy ilyen főbb térszerkezeti egységen található, nem válik automatikusan kitüntetett ponttá a térben, ahhoz szükség van olyan belső erőforrásokra is, mint a lakónépesség súlya, tőke-dinamikát generáló tényezők jelenléte stb.

A megye területére koncentrálna megfigyelhető, hogy szűkebb térségi jelentőségű irányok és súlypontok is kirajzolhatók, kijelölve a helyi jelentőségű fejlődési tengelyeket és kitüntetett térbeli pontokat, az alapján különösen indokolt a **Pécs-Mohács tengely** erősítése.

Pécs-Mohács növekedési centrum zóna

Ezt a szerepet tovább erősíti a Dél-dunántúli Gazdaságfejlesztési Zóna kiemelt programjaként kidolgozásra kerülő Pécs-Mohács növekedési centrum program, amely a már folyamatban lévő infrastruktúra fejlesztési elemek mellett új projektek indításával a megye délkeleti részének dinamizmusát, a folyamatban lévő nagyléptékű fejlesztéseket (57 sz. főút meghosszabbítása keleti irányban az M9 autópálya részeként, kikötő, Duna-híd, „Mohács 500” program terv, UNESCO világörökség helyszín, stb.) támogatja.

Ahhoz, hogy a térség mind gazdasági, mind társadalmi folyamatait tekintve érdemi elmozdulást tudjon felmutatni elengedhetetlenül szükséges az érintett önkormányzatok összefogáson alapuló, vállalkozásbarát politikája, mely progresszív fejlesztéspolitikát feltételez. Ezt a folyamatot támogatja az OTT-ben is szereplő a mohácsi konténer- és darabárú rakodására alkalmas közforgalmi kikötő, mely az országos jelentőségű kikötők és határkikötők sorában szerepelteti a létesítményt, valamint olyan vonalas infrastruktúra fejlesztése, melyek korábban említésre kerültek.

Az ipari-logisztikai jellegű települések versenyeznek a befektetésekért, adottságaik, szolgáltatásaik révén potenciális vonzáskörzetük túlnyúlik a járás, sőt akár a megye határait, egyes településeik a globális befektetői piac szereplői (Mohács, Bóly, Pécs). Ez is alátámasztja a fejlesztési elképzelések közt is hangsúlyosan szereplő Pécs-Bóly-Mohács logisztikai-gazdaságfejlesztési övezet megvalósítását.

A stratégiai célok mellett beazonosításra kerültek a megyében sajátos problémákkal küzdő, ill. az adott területre jellemző fejlődésbeli előnyökkel, lehetőségekkel jellemezhető térségek, megyén belüli területi egységek, melyek sajátos fejlesztési igényei ún. területi célok formájában kerültek meghatározásra. A programozás során a területi célokat, az ezek mentén tett területi lehatárolásokat szükséges fokozottan figyelembe venni.

Hátrányos helyzetű, fejletlen gazdaságú térségek komplex fejlesztése Baranya megye északnyugati és délnyugati felén – Komplex programmal fejlesztendő járások (Hegyháti, Sellyei)

A megye nyugati térsége periférikus elhelyezkedésű, kedvezőtlen társadalmi, gazdasági helyzetben levő terület, melyet a Sellyei és a Hegyháti járások vonatkozásában az irányadó Korm. rendelet a komplex programmal fejlesztendő leghátrányosabb helyzetű térségek közé sorolja. A társadalmi és demográfiai helyzet, a lakhatás és életkörülmények mutatóit, a gazdasági és munkaerő-piaci adatok, valamint az infrastruktúra és környezeti mutatók is az országos viszonylatban a legrosszabbak. A Sellyei járás e negatív listán a 2., a Hegyháti a 23. helyen szerepel.

Ezen járásokat alacsony népsűrűség, kis lélekszámú települések, kevésbé urbanizált területek jellemzik. Ugyanakkor a gyermekkorú népesség országosnál magasabb aránya speciális beavatkozási szükségleteket jelent, hiszen a még érzékenyíthető lakosságcsoportok számára nyújtott segítség – hosszútávon – nagymértékben képes befolyásolni a térség lehetőségeit. Ez fordíthatja meg a szintén tipikus negatív vándorlási egyenleget. A lakosság iskolázottsága és foglalkoztatottsága szintén alacsony szintet mutat, ami egyenes arányosságot mutat az országos átlagnál jóval alacsonyabb

jövedelmi viszonyok alakulásával és a szociális juttatások országos átlagon felüli megjelenésével. Alacsony az infrastrukturális ellátottság viszonya is mind a lakossági (lakásállomány), mind a közüzemi (szennyvízgyűjtő-hálózat, szociális, egészségügyi, oktatási) infrastruktúra elemek vonatkozásában. Mindezek a jelenségek olyan speciális körülményeket koncentrálnak jól körül határolható területegységek vonatkozásában, hogy ezek kezelése szintén indokolja önálló célterület kijelölését a megye területén belül, önálló forrásfelhasználási mód alkalmazásával.

Dél-baranyai térség – Turizmusfejlesztési zóna

A megye déli, a Mecsektől délre fekvő, illetve a Dráva egy részének vízrendszeréhez kapcsolódó területek azok, melyek az adottságaik miatt területi célkitűzés elsődleges célterületét alkotják. Ezen települések a Siklósi járás területét fedik. A térség harmonikus fejlesztése komplex megközelítésmódot igényel. Egyrészt a térség városi rangú településeinek lokális kapacitásait meg kell erősíteni, a helyben működő KKV-k kapcsolódó fejlesztéseit támogatni kell. Komoly hangsúlyt kell helyezni a helyi gazdaság, a lokális szolgáltatások fejlesztésére. A térség gazdaságának megerősítésének másik pillére lehet a horvát területek felé történő nyitás, melynek alapja a közlekedési feltételek javítása, a határtérség rugalmas átjárhatóságának megteremtése.

Baranya megye fejlesztése és jövőbeni fejlődése szempontjából különösen fontos, hogy a 429/2020. (IX. 14.) számú kormányrendelet Pécs-Villány turisztikai térség néven a 11 hazai turisztikai térség között nevesíti a megye turisztikai szempontból fontos településeit, kistérségeit. Ez alapján a lehatárolt települések fele a Siklósi járásban található, így a területen a turizmust, mint lehetséges kiterjesztési pontot kezeljük (pl. Harkány, Palkonya, Siklós, Szaporca, Villány, Villánykövesd). A potenciált rejtő táji adottságokat az aktív- és ökoturizmus célirányos fejlesztésével lehet kiaknázni. A Siklósi járás számos turisztikai desztinációval és kiemelkedő attrakcióval rendelkezik, ezért a turizmus a térségben további jelentős foglalkoztatási lehetőséggel bír. A turizmusból élők számára a jövőbeli megélhetés kulcsa a turisztikai potenciál erősítése elsősorban a természeti, a szellemi és épített örökségi értékek és a kapcsolódó népszerű szolgáltatások fejlesztésével, az értékek kibontakoztatásával, hozzáférhetővé és bemutathatóvá tételével, turisztikai útvonalak és programcsomagok összeállításával, valamint a marketing és az együttműködés növelésével.

Aprófalvas, rurális térség – Egyedi fejlesztési zóna

A fentiekben bemutatott területi lehatárolások alapvetően a megye fejlettebb, illetve kiemelt fejlődési lehetőségét hordozó térszerkezeti egységei, illetve komplex társadalmi, gazdasági mutatók alapján az megye és az ország legelmaradottabb földrajzi egységei (Sellyei és a Hegyháti járások) mentén történnek. Baranya megye településeinek másik jelentős része több mint egyharmada, melyek magukban foglalják a néhány ezer fős kisvárosok egy részét is jellemzően rurális adottságokkal és problémákkal küzdenek (pl. elvándorlás, elöregedés, funkcionális központoktól való távoli helyzet, gyenge infrastrukturális ellátottság, nehézkes elérhetőség, alacsony termelékenység, alacsony jövedelmi szint). A rurális térség kiemelkedő adottságát, erőforrását a természeti környezetet jelenti, mező- és erdőgazdasági-, vagy akár gyógy- és termálvíz tekintetében. Ezen felül egy-egy település, térség rendelkezik olyan kiemelkedő pontszerű adottsággal (pl. természeti környezet – Abaliget, Orfű, Kelet-Mecsek; termálvíz – Magyarhertelend, Szigetvár; kulturális örökség – Ibafa,

Pécsvárad, Szigetvár; speciális gazdasági tevékenység – Királyegyháza; Élménybirtok – Bikal;) lehetőséggel, amely azonban fejlődés szempontjából önállóan nem értelmezhető, kitörési pontot önmagában nem ad. Integráltan, komplexen kell kezelni a lehetőségeket. A természeti környezet közelségből, a periféria-jellegből, a tradicionalitásból adódó előnyök kiaknázása és a hátrányok leküzdése csakis a természeti, a gazdasági, a társadalmi és az épített környezet együttes alakításával érhető el. Fejlesztésük során figyelembe kell venni, hogy az egyes problémák és adottságok nem egyöntetűen jelentkeznek, mikro-térsegenként igen változatos képet mutatnak.

4. Az ITP 2021-27 FEJLESZTÉSI CÉLTERÜLETEINEK KIJELÖLÉSE - A MEGYEI FORRÁSFELHASZNÁLÁSI MÓDOK

A programozási ciklusban a TOP Plusz megyei keretére vonatkozóan az alábbi forrásfelhasználási módok kerültek meghatározásra:

Forrásfelhasználási mód:	ERFA rendelet 11 cikk
Érintett város:	Pécs
Forráskeret:	21,791 milliárd Ft 1. prioritás (ERFA): 13,313 milliárd Ft 2. prioritás (ERFA): 1,791 milliárd Ft 3. prioritás (ERFA): 2,939 milliárd Ft 3. prioritás (ESZA): 3,748 milliárd Ft

Forrásfelhasználási mód:	ERFA rendelet 11. cikk
Érintett város:	Komló
Forráskeret:	5,169 milliárd Ft 1. prioritás (ERFA): 3,157 milliárd Ft 2. prioritás (ERFA): 0,425 milliárd Ft 3. prioritás (ERFA): 0,698 milliárd Ft 3. prioritás (ESZA): 0,889 milliárd Ft

Forrásfelhasználási mód:	ERFA rendelet 11. cikk
Érintett város:	Mohács
Forráskeret:	4,267 milliárd Ft 1. prioritás (ERFA): 2,606 milliárd Ft 2. prioritás (ERFA): 0,351 milliárd Ft 3. prioritás (ERFA): 0,576 milliárd Ft 3. prioritás (ESZA): 0,734 milliárd Ft

A 2021-27 közötti programozási ciklus tervezés során városok által tervezett fejlesztési elképzelések minden esetben személyes és/vagy online formában áttekintésre kerültek. A megyei területfejlesztési dokumentumok stratégiai irányainak és tartalmuk meghatározásakor a kapott információk feldolgozása és beépítésre kerültek. A megye más településeinek és a városok céljainak összehangolása után az elkészült anyagok társadalmasságra kerültek az érintettek ismételt bevonásával. Ezen módszertan alapján a városok a saját, stratégiáikon alapuló fejlesztéseivel járulnak hozzá a megye területfejlesztési céljaihoz – ezzel együtt a TOP Plusz felé teljesítendő indikátorok értékéhez. Másrészt a városok térségében a megye területfejlesztési programjában ismertett dinamikák szerint kerülnek támogatásra az egyes települések a megye általi döntéshozatal keretében. Annak érdekében, hogy a térség egészére kiható fejlesztések kerüljenek támogatásra mind a város, mind a várostérség területén, elengedhetetlen a megye és az ERFA 11. cikk eszközbe került városok közötti folyamatos, szoros együttműködés.

Forrásfelhasználási mód:	földrajzi célterület
Megnevezés:	Pécs-Mohács növekedési centrum zóna
Forráskeret:	15,479 milliárd Ft ERFA: 13,391 milliárd Ft ESZA: 2,088 milliárd Ft
Érintett településkör:	Aranyosgadány, Áta, Babarc, Bakonya, Bár, Belvárdgyula, Berkesd, Bezedek, Birján, Bogád, Bóly, Borjád, Bosta, Cserkút, Dunaszekcső, Egerág, Ellend, Erdősmárok, Feked, Görcsöny, Görcsönydoboka, Gyód, Hásságy, Himesháza, Homorúd, Ivándárda, Keszű, Kisbudmér, Kisherend, Kisnyárad, Kozármisleny, Kökény, Kölked, Kővágószőlős, Kővágótöttös, Lánycsók, Lippó, Liptód, Lothárd, Magyarsarlós, Majs, Maráza, Máriakéménd, Monyoród, Nagybudmér, Nagykozár, Nagynyárad, Ócsárd, Olasz, Palotabozsok, Pécsudvard, Pellérd, Pereked, Pócsa, Pogány, Regenye, Romonya, Sároka, Sátorhely, Somberek, Szajk, Szalánta, Szebény, Szederkény, Székelyszabar, Szemely, Szilágy, Szilvás, Szőke, Szőkéd, Szűr, Töttös, Udvar, Véménd, Versend

A földrajzi célterület teljes egészében fedi a Mohácsi és a Bólyi járás településeit, illetve 6 település kivételével a teljes a Pécsi járást. A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23) Korm. rendelet társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések közül 17 (23%), jelentős munkanélküliséggel sújtott települések közül szintén 17, mindkét szempontból 13 (17%) település tartozik a térséghez. A turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020. (IX. 14.) Korm. rendelet szerinti lehatárolt Baranya megyei települések közül 3 (14%) tartozik a célterülethez.

Forrásfelhasználási mód:	földrajzi célterület
Megnevezés:	Hegyháti járás
Forráskeret:	3,206 milliárd Ft ERFA: 2,774 milliárd Ft ESZA: 0,432 milliárd Ft
Érintett településkör:	Ág, Alsómocsolád, Bakóca, Baranyajenő, Baranyaszentgyörgy, Felsőegerszeg, Gerényes, Gödre, Kisbeszterce, Kishajmás, Kisvaszar, Mágocs, Mekényes, Meződ, Mindszentgodisa, Nagyhajmás, Palé, Sásd, Szágy, Tarrós, Tékes, Tormás, Varga, Vásárosdombó, Vázsnok

A földrajzi célterület teljes területében magába foglalja a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet komplex programmal fejlesztendő járását. A kedvezményezett járásokon belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járások, amelyekben az ország kumulált lakónépességének 10%-a él. A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23) Korm. rendelet szerinti társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések közül 22 (88%), jelentős munkanélküliséggel sújtott és mindkét szempontból 16 (64%) település tartozik a térséghez. A szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételének szabályairól szóló 27/2013 Korm. rendelet szerint a járás teljes területe szabad vállalkozási zóna.

Forrásfelhasználási mód:	földrajzi célterület
Megnevezés:	Sellyei járás
Forráskeret:	3,673 milliárd Ft ERFA: 3,178 milliárd Ft ESZA: 0,495 milliárd Ft
Érintett településkör:	Adorjás, Baksa, Baranyahídvég, Besence, Bogádmindszent, Bogdása, Csányoszró, Drávafok, Drávaiványi, Drávakeresztúr, Drávasztára, Felsőszentmárton, Gilvánfa, Hegyszentmárton, Hirics, Kákics, Kemse, Kisasszonyfa, Kísszentmárton, Kórós, Lúzsok, Magyarmecske, Magyartelek, Markóc, Marócsa, Nagycsány, Okorág, Ózdfalu, Páprád, Piskó, Sámod, Sellye, Sósvertike, Tengeri, Tésény, Vajszló, Vejti, Zaláta

A földrajzi célterület teljes területében magába foglalja a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet komplex programmal fejlesztendő járását. A kedvezményezett járásokon belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járások, amelyekben az ország kumulált lakónépességének 10%-a él. A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23) Korm. rendelet szerinti társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések közül 33 (87%), jelentős munkanélküliséggel sújtott és mindkét szempontból 13 (34%) település tartozik a térséghez. A szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételének szabályairól szóló 27/2013 Korm. rendelet szerint a járás teljes területe szabad vállalkozási zóna.

Forrásfelhasználási mód:	földrajzi célterület
Megnevezés:	Turizmusfejlesztési zóna
Forráskeret:	9,447 milliárd Ft ERFA: 8,173 milliárd Ft ESZA: 1,274 milliárd Ft
Érintett településkör:	Alsószentmárton, Babarcszőlős, Beremend, Bisse, Cún, Csarnóta, Diósvizsló, Drávacsehi, Drávacsepely, Drávapalkonya, Dráwapiski, Drávaszabolcs, Drávaszerdahely, Egyházasharaszti, Garé, Gordisa, Harkány, Illocska, Ipacsfa, Ivánbattyán, Kásád, Kémes, Kisdér, Kisharsány, Kisjakabfalva, Kiskassa, Kislippó, Kistapolca, Kistótfalu, Kovácshida, Lapáncsa, Magyarbóly, Márfa, Márok, Matty, Nagyarsány, Nagytótfalu, Old, Palkonya, Pécsdevecser, Peterd, Rádfalva, Siklós, Siklósbodony, Siklósnagyfalu, Szaporca, Szava, Tésenfa, Túrony, Újpetre, Villány, Villánykövesd, Vokány

A földrajzi célterület a Siklósi járás közigazgatási területét fedi. A turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020. (IX. 14.) Korm. rendelet szerinti lehatárolt Baranya megyei települések közül 11 (50%) tartozik a célterülethez. A járás területe a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet szerint a kedvezményezett járási besorolás alá esik. Ezt az jelenti, hogy a társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerő-piaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókból képzett összetett mutatószám kisebb, mint az összes magyarországi járás komplex mutatójának átlaga.

A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23) Korm. rendelet szerinti társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések közül 32 (60%), jelentős munkanélküliséggel sújtott települések közül szintén 29 (55%), mindkét szempontból 20 (38%) település tartozik a térséghez. A szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételeinek szabályairól szóló 27/2013 Korm. rendelet szerint a járás 8 települése tartozik a szabad vállalkozási zónába.

Forrásfelhasználási mód:	földrajzi célterület
Megnevezés:	Egyedi fejlesztési zóna
Forráskeret:	9,443 milliárd Ft ERFA: 8,319 milliárd Ft ESZA: 1,124 milliárd Ft
Érintett településkör:	Abaliget, Almamellék, Almáskeresztúr, Apátvarasd, Bánfa, Basal, Bicsérd, Bikal, Boda, Bodolyabér, Boldogasszonyfa, Botykapeterd, Bükkösd, Bűrös, Csebény, Cserdi, Csértő, Csonkamindszent, Dencsháza, Dinnyeberki, Egyházaskozár, Endrőc, Erdősmecske, Erzsébet, Fazekasboda, Gerde, Geresdlak, Gyöngyfa, Gyöngyösmellék, Hegyhátmaróc, Helesfa, Hetvehely, Hidas, Hobol, Horváthertelend, Hosszúhetény, Husztót, Ibafa, Kacsóta, Kárász, Katádfa, Kátoly, Kékesd, Kétújfalu, Királyegyháza, Kisdobsza, Kistamási, Kovácsszénája, Köblény, Liget, Lovászhertény, Magyarereggy, Magyarhertelend, Magyarlukafa, Magyarszék, Mánfa, Martonfa, Máza, Mecseknádasd, Mecsekpölöske, Merenye, Molvány, Mozsgó, Nagydobsza, Nagypall, Nagypeterd, Nagyváty, Nemeske, Nyugotszenterzsébet, Óbánya, Ófalu, Okorvölgy, Orfű, Oroszló, Patapoklosi, Pécsbagota, Pécsvárad, Pettend, Rózsa, Somogyapáti, Somogyhárság, Somogyhatvan, Somogyviszló, Sumony, Szabadszentkirály, Szalatnak, Szárasz, Szászvár, Szellő, Szentdénes, Szentegát, Szentkatalin, Szentlászló, Szentlőrinc, Szigetvár, Szörény, Szulimán, Teklafalu, Tófű, Tótszentgyörgy, Várad, Vásárosbéc, Vékény, Velény, Zádor, Zengővárkony, Zók

A földrajzi célterület teljes egészében fedi a Komlói, a Pécsvárad, a Szentlőrinci, a Szigetvári járás településeit, illetve a Pécsi járás 5 települését. A járasok közül a Szigetvári fejlesztendő, a Pécsvárad és a Szentlőrinci a kedvezményezett státuszba tartozik a kedvezményezett járasok besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet szerint. A szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételeinek szabályairól szóló 27/2013 Korm. rendelet szerint a terület 66 (62%) települése tartozik a szabad vállalkozási zónába.

A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23) Korm. rendelet szerinti társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések közül 56 (52%), jelentős munkanélküliséggel sújtott települések közül szintén 30 (28%), mindkét szempontból 29 (27%) település tartozik a térséghez.

A turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020. (IX. 14.) Korm. rendelet szerinti lehatárolt Baranya megyei települések közül 7 (32%) tartozik a célterülethez.

Forrásfelhasználási mód:	Kiemelt kedvezményezett
Jogosult:	Magyar Közút Nonprofit Zrt
Forráskeret:	5,580 milliárd Ft (ERFA)

Az országos közutak kezelésének szabályozásáról szóló 6/1998 KHVM rendelet szerint a koncessziós szerződés keretében megvalósult és megvalósuló országos közutak kivételével az országos közúthálózat közútkezelői feladatait a Magyar Közút Nonprofit Zrt látja el. Ebbe a feladatkörbe beletartozik az úthálózat fejlesztés és a felújítás egyaránt.

Forrásfelhasználási mód:	Kiemelt kedvezményezett
Jogosult:	Baranya Megyei Önkormányzat
Forráskeret:	5,960 milliárd Ft ERFA: 1,500 milliárd Ft ESZA: 4,460 milliárd Ft

A Baranya Megyei Önkormányzat kiemelt kedvezményezettként 3 tématerületen kívánt önállóan fejlesztési elképzelést megvalósítani a 2021-27 TOP Plusz forrásaiból.

Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések

A Baranya Megyei Önkormányzat a 2014-2020 programozási időszakban konzorcium vezetőként vesz részt a megyei és helyi szereplők számára a foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések, paktumok létrehozását és a paktumok képzési és foglalkoztatási programjaik megvalósítását célzó fejlesztési program megvalósításában. A stratégiai és szakmai feladatellátás kiegyensúlyozott, országos viszonylatban is kiemelten sikeresnek minősített, példaként bemutatott. Ennek a tevékenységnek a folytatása az elért eredmények alapján különösen indokolt.

A TOP Plusz célrendszere építve az előző programozási időszak tapasztalataira támogatja a megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések a munkaerő-kereslet és kínálat megyei szintű összehangolása érdekében, kiemelten az országos átlagnál alacsonyabb foglalkoztatási szinttel rendelkező, kevésbé fejlett megyékben. A foglalkoztatási együttműködések Baranya megye gazdaságát a munkaerő kereslet-kínálat összehangolásával, munkaerőpiaci szempontból releváns szereplők együttműködésével, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési programok koordinálásával és a vállalkozások munkaerő-igényének aktív munkaerőpiaci eszközökön keresztül történő támogatásával fejlesztik. Többek között ezen megfontolásból is a Baranya Megyei Önkormányzat aktív résztvevője kíván lenni a folyamatoknak.

Helyi humán fejlesztések

A Baranya Megyei Önkormányzat a 2014-2020 programozási időszakban is aktív generálója és megvalósítója volt TOP forrásból a megyei, valamint a települési és a települések közötti közösségfejlesztésnek, a térségek közösségi kezdeményező- és cselekvőképesség fejlesztésének. Ez a társadalmi felzárkózásnak is fontos eszköze volt, melynek eredménye nemcsak adott közösségre hatott, hanem közvetve a közjót is gyarapította, kitüntetett szerepe van a társadalmi konfliktusok megoldásában, a településhez, térséghez való kötődés erősítésében, így a társadalmi kohézió és a társadalmi befogadás biztos alapja. A közösségek, a helyi partnerség, együttműködés, a civil szféra, valamint általában a közösségi, térségi identitás, a településhez, térséghez kötődés a legtöbb településen, városban továbbra is erősítésre szorul.

Nagyon fontos törekvése a megyei önkormányzatnak, hogy tudatosabbá váljanak a helyi és térségi közösségek, elterjedjen az öngondoskodó képesség. A TOP Plusz céljai között a korábbi fejlesztési ciklushoz hasonlóan megtalálható a megyei és a térségi identitás erősítése. Ezen célok mentén a Baranya Megyei Önkormányzat a sikeres program megvalósítás tapasztalataiból kiindulva folytatni kívánja a megkezdett tevékenységét.

A tudatos helyi és térségi társadalmak hiányában kihasználatlan marad az egyik legfontosabb fejlesztési erőforrás, amely a közösségformálást és a gazdasági kibontakozást szolgálhatná: a helyi és területi identitás. A helyi társadalom összetartozásának erősítése és közvetetten a helyi gazdasági fellendülése érdekében a települési közösségi és kulturális terekhez kapcsolódó szolgáltatások és programok fejlesztésére, kínálatuk bővítésére, valamint esélyegyenlőségi programok megvalósítására, ennek keretében helyi önkormányzati és civil tevékenységek támogatására, továbbá a megyei és térségi identitás erősítésére kívánunk válaszokat adni. Mindemellett a helyi társadalom egészségfejlesztő, szemléletformáló tevékenységeinek, programjainak megvalósításba működünk közre.

Helyi önkormányzati energiahatékonyság és megújuló energia-felhasználás és energia közösségek

Az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten fontos a megye városaiban és községeiben egyaránt. A környezet és energiatudatos megye stratégiai célhoz, mely egyértelmű üzenete a területfejlesztési koncepciónak és programnak a Baranya Megyei Önkormányzat maga lehetőségeivel kíván hozzájárulni. A megyei önkormányzat két olyan épület energiahatékonyságának a fejlesztését tűzte ki célul, melyek a megyeszékhelyen találhatóak és meghatározó épületei Pécs és a megye építészeti értékeinek.

Megyeháza (Pécs, Széchenyi tér 9.)

Pécsett a Széchenyi tér nyugati oldalának alsó részén áll az eklektikus, háromszintes, jelenlegi többek között a Baranya Megyei Önkormányzat székhelye. A két telken, amelyre emelték, korábban az ún. Czyndery- és a Cséby-ház állt. 1895-ben vette meg a Pécs-Baranyai Központi Takarékpénztár, és itt építette fel székházát Korb Flóris és Giergl Kálmán tervei alapján. Az épületen látható méhek és méhkaptárak is ezt szimbolizálják. A homlokzaton a római számok az épület 1898-as elkészültére utalnak. Az épület tetőzete és a homlokzat minden díszítőeleme a pécsi Zsolnay Vilmos

porcelángyárában készült. Lábazata kővágószőlősi vörös homokkő. Az épület teteje 1954-ben leégett, egyszerűbb kiképzéssel, korábbi kupolája nélkül állították helyre. Pécs MJV Önkormányzata Közgyűlésének 5/2019. (I. 29.) önkormányzati rendelete szerinti településképi szempontból meghatározó terület. Védettségeit tekintve műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet, kiemelten védett régészeti lelőhely.

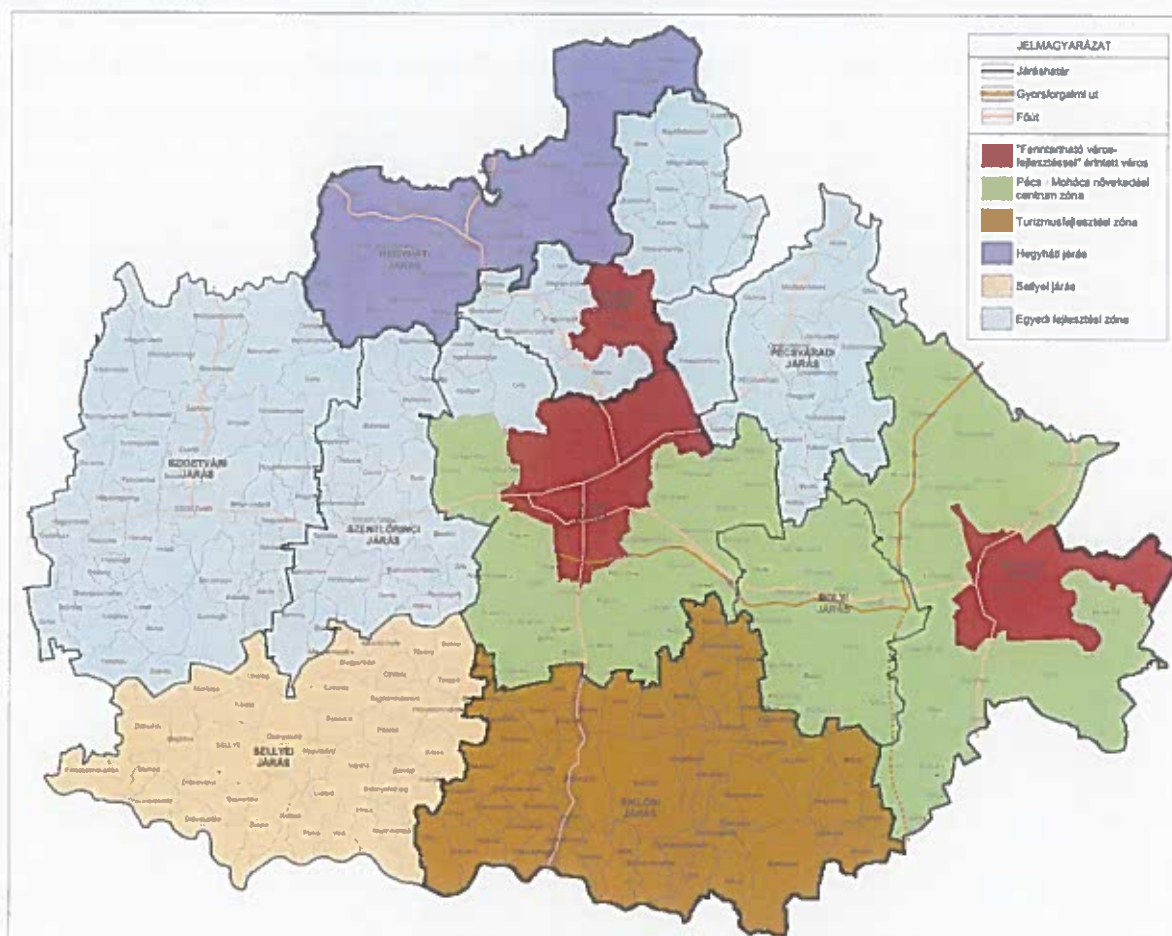
Az épület hasznos alapterülete több mint 5000 m², jelenleg elsődlegesen közigazgatási hivatali és irodai funkciókat lát el. Közművesítettsége teljes. Fűtési rendszere a város közüzemi távhő rendszeréhez kapcsolódik. A hűtést utólagosan beépített klímaberendezések biztosítják. Az épületben lift üzemel.

Baranya Megyei Önkormányzat Díszterme (Pécs, Papnövelde u. 5.)

A pécsi történeti belváros műemlékileg védett területén helyezkedik el a karakteres középület – volt vármegyeháza –, amely maga is jelentős történelmi korról bír, védett műemlék épület. Az eredetileg barokk stílusban alapított épület egyedi jelentőségén túlmenően nemzeti kulturális örökségünk jellegzetes értéke, valamint a világörökség, a pécsi történeti városmag kiemelkedő eleme. Az épületegyüttes történelmében három jelentős periódus különíthető el, az első a vármegyeháza alapítása és felépítése 1731-ben. A második építési ütemre eklektika korában került sor, 1886-ban adták át az épület bővítését nyugati irányban, hasonló háromszintes, barokkizáló homlokzattal, mint a törzsépület megjelenése volt. A harmadik jelentős építési periódus 1930-ban érkezett el, amikor is északi irányú bővítéssel megvalósult a közgyűlési terem együttese, amely építészeti megjelenésében harmonizál az eredeti barokk épülettel. Köztes időben, 1895-ben épült az udvari épület, amelynek a déli homlokzata védendő, barokkizáló eklektika, rokokó köntösben. Az eredeti funkciót, a megyei közigazgatási célokat 1950-ig szolgálta az épület, majd járási és földhivatali funkciókat is betöltött a '70-es évek végéig, ekkor a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatósága költözött az épületbe.

Az épület jelenleg a Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűléseinek helyszíne, továbbá konferencia- és rendezvényteremként üzemel. Az épület hasznos alapterülete 522 m². Az egy szintes épület (félemeleten elhelyezkedő karzattal) teljes közművesítettséggel rendelkezik. A fűtés épületközponti gázkazánnal történik, a használati melegvíz villanybojlerről biztosított. Védettségeit tekintve regisztrált műemlék, műemléki jelentőségű terület, kiemelten védett régészeti lelőhely, műemléki környezet, régészeti lelőhely, a Pécs MJV Önkormányzata Közgyűlésének 5/2019. (I. 29.) önkormányzati rendelete szerinti településképi szempontból meghatározó terület.

2. ábra: Földrajzi célterületek Baranya megyében

4.1 Forrásallokációs táblázat

[illegible]

5. A PROJEKTKIVÁLASZTÁS AZ ITP 2021-27 ALAPJÁN – TELEPÜLÉSDIFFERENCIÁLÁS

A fejlesztési célterületek meghatározása azt törekvést szolgálja, hogy minél kevesebb olyan település versenyezzen a fejlesztési forrásokért, amelyek esetében a támogatás indokoltsága nem kérdéses, hiszen a projektek alapvető lakossági szolgáltatások biztosítását segítik elő. A település differenciálás lehetővé teszi, hogy a lehatárolt térségen belül optimalizálásra kerüljön bizonyos szolgáltatások ellátási köre, akár köz-, akár üzleti szolgáltatásokról beszélünk, vagyis a település differenciálás az egyes térségeken belüli projektkiválasztást segítheti elő.

A TOP Plusz programnak kiemelt célja a kevésbé fejlett települések, térségek fejlesztésének a támogatása, illetve a fejlődés szempontjából „húzó” térségek további fejlődésének elősegítése. A hazai támogatáspolitikai intézményrendszer több szabályozást is alkalmaz, melyben rögzítik a társadalmi, gazdasági, környezeti szempontból hátrányos helyzetű településeket, térségeket, járásokat annak érdekében, hogy koncentrált beavatkozásokkal segítsék az elmaradott régiókat. Ezzel párhuzamosan több rendelet célja, hogy pl. gazdaságfejlesztési vagy turisztikai célok megvalósításának érdekében kiemelve a meglévő adottságokat és lehetőségeket és ezzel biztosítsa a további fejlődést. A területfejlesztés szempontjából a legfontosabb hazai rendeletek az alábbiak:

- a kedvezményezett járásokról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet
- a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23.) Korm. Rendelet

A megyében mindössze 47 település (16%) nem érintett egyetlen kategóriába sem a vizsgált két rendelet közül. Ezek alapján a leginkább fejlesztésre szoruló településcsoportok kiválasztása – többek között – az alábbi metodika alapján is történhet:

1. kategória – 29 település

Rendelet száma	Érintett járás/település
290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet	Komplex programmal fejlesztendő járási település
105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet	Társadalmi- gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település és jelentős munkanélküliséggel sújtott település

2. kategória – 34 település

Rendelet száma	Érintett járás/település
290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet	Komplex programmal fejlesztendő járási település
105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet	Nem releváns

3. kategória – 45 település

Rendelet száma	Érintett járás/település
290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet	Fejlesztendő járási település
105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet	Társadalmi- gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település és/vagy jelentős munkanélküliséggel sújtott település

4. kategória – 43 település

Rendelet száma	Érintett járás/település
290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet	Kedvezményezett járás vagy nem tartozik a rendelet hatálya alá
105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet	Társadalmi- gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település és jelentős munkanélküliséggel sújtott település

5. kategória – 33 település

Rendelet száma	Érintett járás/település
290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet	Kedvezményezett járás
105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet	Társadalmi- gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település vagy jelentős munkanélküliséggel sújtott település

6. kategória – 70 település

Rendelet száma	Érintett járás/település
290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet	Kedvezményezett járás
105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet	Nem tartozik a rendelet hatálya alá
vagy	
290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet	Nem tartozik a rendelet hatálya alá, de
105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet	Társadalmi- gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település vagy jelentős munkanélküliséggel sújtott település

7. kategória – 47 település

Rendelet száma	Érintett járás/település
290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet	Nem tartozik a rendelet hatálya alá
105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet	Nem tartozik a rendelet hatálya alá

Települések kategóriái forrásfelhasználási módonként:

Megnevezés:	Pécs-Mohács növekedési centrum zóna
4. kategória	Bosta, Homorúd, Kisbudmér, Kisnyárad, Kölked, Liptód, Monyoród, Nagybudmér, Regenye, Sároka, Szébeny, Szőke, Versend
5. kategória	Erdősmárok, Maráza, Pócsa, Szűr
6. kategória	Áta, Babarc, Bár, Belvárdgyula, Bezedek, Bóly, Borjád, Dunaszekcső, Feked, Görcsönydoboka, Hásságy, Himesháza, Ivándárda, Kővágótöttös, Lánycsók, Lippó, Majs, Máriakéménd, Nagynyárad, Olasz, Palotabozsok, Pereked, Sátorhely, Somberek, Szajk, Szederkény, Székelyszabar, Szilágy, Töttös, Udvar, Véménd
7. kategória	Aranyosgyárd, Bakonya, Berkesd, Birján, Bogád, Cserkút, Egerág, Ellend, Görcsöny, Gyód, Keszű, Kisherend, Kozármisleny, Kökény, Kővágószőlős, Lothárd, Magyarsarlós, Nagykozár, Ócsárd, Pécsudvard, Pellérd, Pogány, Romonya, Szalánta, Szemely, Szilvás, Szőkéd

Megnevezés:	Hegyháti járás
1. kategória	Ág, Bakóca, Baranyajenő, Baranyaszentgyörgy, Felsőegerszeg, Gerényes, Kisbeszterce, Kishajmás, Mindszentgodisa, Nagyhajmás, Palé, Szágy, Tékes, Tormás, Varga, Vásárosdombó
2. kategória	Alsómocsolád, Gödre, Kisvaszar, Mágocs, Mekényes, Meződ, Sásd, Tarrós, Vázsnok

Megnevezés:	Sellyei járás
1. kategória	Bogdása, Gilvánfa, Kákics, Kemse, Lúzsok, Magyartelek, Marócsa, Ózdfalu, Piskó, Tengeri, Téseny, Vejti, Zaláta
2. kategória	Adorjás, Baksa, Baranyahídvég, Besence, Bogádmindszent, Csányoszró, Drávafok, Drávaiványi, Drávakeresztúr, Drávasztára, Felsőszentmárton, Hegyszentmárton, Hirics, Kisasszonyfa, Kísszentmárton, Kórós, Magyarmecske, Markóc, Nagycsány, Okorág, Páprád, Sámod, Sellye, Sósvertike, Vajszló

Megnevezés:	Turizmusfejlesztési zóna
4. kategória	Alsószentmárton, Babarcszőlős, Cún, Diósvizsló, Dráwapalkonya, Dráwapiski, Drávaszerdahely, Gordisa, Illocska, Kisjakabfalva, Kovácshida, Lapáncsa, Matty, Nagyarsány, Nagytótfalu, Old, Rádfalva, Siklósbodony, Szaporca, Tésenfa
5. kategória	Csarnóta, Drávacsehi, Drávacsepely, Drávaszabolcs, Egyházasharaszti, Garé, Ipacsfa, Kásád, Kisdér, Kisharsány, Kiskassa, Kislippó, Kistapolca, Kistótfalu, Márfa, Márok, Pécsdevecser, Peterd, Siklósnagyfalva, Szava, Újpetre
6. kategória	Beremend, Bisse, Harkány, Ivánbattyán, Kémes, Magyarbóly, Palkonya, Siklós, Túrony, Villány, Villánykövesd, Vokány

Megnevezés:	Egyedi fejlesztési zóna
3. kategória	Almamellék, Almáskeresztúr, Bánfa, Basal, Boldogasszonyfa, Botykapeterd, Bűrös, Csebény, Csertő, Dencsháza, Endrőc, Gyöngyösmellék, Hobol, Horváthertelend, Ibafa, Katádfa, Kétújfalu, Kisdobsza, Kistamási, Magyarlukafa, Merenye, Molvány, Mozsgó, Nagydobsza, Nagypeterd, Nagyváty, Nemeske, Nyugotszenterzsébet, Patapoklosi, Pettend, Rózsafa, Somogyapáti, Somogyhárságy, Somogyhatvan, Somogyviszló, Szentegát, Szentlászló, Szigetvár, Szörény, Szulimán, Teklafalu, Tótszentgyörgy, Várad, Vásárosbéc, Zádor
4. kategória	Dinnyeberki, Fazekasboda, Gyöngyfa, Kékesd, Köblény, Sumony, Szárász, Szentdénés, Szentkatalin, Velény
5. kategória	Apátvarasd, Cserdi, Erdősmecske, Gerde, Helesfa, Okorvölgy, Pécsbagota, Szellő
6. kategória	Bicsérd, Boda, Bükkösd, Csonkamindszent, Erzsébet, Geresdlak, Hetvehely, Hidas, Husztót, Kacsóta, Kátoly, Királyegyháza, Kovácsszénája, Lovászhetény, Martonfa, Mecseknádasd, Nagypall, Óbánya, Ófalu, Oroszló, Pécsvárad, Szabadszentkirály, Szentlőrinc, Tófü, Zengővárkony, Zók
7. kategória	Abaliget, Bikal, Bodolyabér, Egyházaskozár, Hegyhátmaróc, Hosszúhetény, Kárász, Liget, Magyaregregy, Magyarhetelend, Magyarszék, Mánfa, Máza, Mecsekpölöske, Orfű, Szalatnak, Szászvár, Vékény

6. A TERÜLETI KIVÁLASZTÁSI KRITÉRIUM RENDSZER SZÜKSÉGESSÉGE ÉS KAPCSOLATA AZ ITP 2021-27 DOKUMENTUMMAL

A TOP Plusz támogatási kérelmek esetében a döntéselőkészítési folyamatban a Baranya Megyei Önkormányzati Hivatal, a döntéshozási folyamatban a Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Pályázati Döntéselőkészítési Bizottsága, illetve a Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlése vesz részt.

Az Irányító Hatóság által megküldött döntéselőkészítési dokumentumokat, mint a pályázati dokumentációk, értékelések, adminisztratív háttéranyagokat a Hivatal munkatársai készítik elő a Pályázati Döntéselőkészítési Bizottság számára. A Hivatal delegált munkatársai több éves területfejlesztésben eltöltött szakmai gyakorlattal, tapasztalattal rendelkeznek. Végzettségüket tekintve felsőfokú egyetemi/főiskolai közgazdasági, mérnöki, pénzügyi, kommunikációs tanulmányokat végeztek. A munkatársak látják el a Pályázati Döntés-előkészítési Bizottság titkársági feladatait is. A feladatukat a titoktartási és összeférhetetlenségi szabályok teljes körű figyelembevételével végzik.

A TOP Plusz támogatási kérelmek döntéshozatali folyamatában Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Pályázati Döntés-előkészítési Bizottsága, illetve a Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlése vesz részt. A vonatkozó Kormány rendelet alapján területi szereplő által delegált tag a döntés-előkészítő bizottságban a területi szereplő közgyűlése határozatában hozott döntési javaslatot képviseli. A Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlése e hatáskörét önkormányzati rendeletében a Pályázati Döntéselőkészítő Bizottságára ruházta át. A Pályázati Döntéselőkészítő Bizottság létszáma öt fő, ebből 3 fő közgyűlési és 2 fő külsős tag. A bizottság a feladatait a Baranya Megyei Önkormányzat és Szervei Szervezeti és Működési Szabályzata szerint végzi. A bizottság tagjai széles körű ismeretekkel rendelkeznek a megye társadalmi, gazdasági, közigazgatási, területfejlesztési helyzetéről, problémáiról, adottságairól, lehetőségeiről. A feladatukat a titoktartási és összeférhetetlenségi szabályok teljes körű figyelembevételével végzik. A folyamatokra vonatkozó határidők minden esetben igazodnak az Irányító Hatóság által elvárt időkerethez. A Hivatal biztosítja a munkafolyamatok elvégzéséhez, a munkamennyiségnek megfelelő szükséges humánerőforrás kapacitásokat.

A TOP Plusz keretében támogatható projektek az Irányító Hatóság és a területi szereplők által kialakított kiválasztási szempontrendszer mentén kerülnek értékelésre. Ennek megfelelően az Irányító Hatóság határozza meg azokat a szakmai szempontokat, amelyek alapján a projektek meghatározott minimumot elérve teljesítik a támogathatóság szakmai színvonalát. Emellett a projektek a területi szereplők által, a megye szempontjából fontos kiválasztási kritériumok mentén is vizsgálatra kerülnek (6.1. táblázat), így alakul ki az a projektkör, amelyek támogatásra javasolhatók. A TOP Pluszból megvalósított minden projekt esetében elvárt, hogy az alkalmazott Területi Kiválasztási Rendszerben meghatározott kritériumoknak megfeleljenek.

Az Irányító Hatóság elsősorban az alábbi kritériumok mentén vizsgálja a támogatási kérelmeket:

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
1.	Illeszkedés a TOP Plusz céljaihoz	A kiválasztási kritérium a TOP Plusz valamely konkrét céljához/céljaihoz, és az abból levezetett felhívás céljaihoz való szoros illeszkedést és kapcsolódást vizsgálja.
2.	Szakmai indokoltóság, megalapozottság	A kiválasztási kritérium legfőbb funkciója a beavatkozás indokoltságának vizsgálata. Ehhez a szakmai alátámasztás, indoklás és/vagy kellő kidolgozottságú helyzetelemzés, igényfelmérés értékelése szükséges. A legtöbb felhívás esetében lehetőség van a részletes projektterv támogató döntés utáni kidolgozására, azonban a benyújtott információknak elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy az indokoltság, szükségesség vizsgálható legyen. Vizsgálatra és ellenőrzésre kerül a projekt indikátorokhoz és egyéb szakmai mutatókhoz való hozzájárulása. A megalapozottság keretében vizsgálhatóak a felhívások egyedi, alapvető szakmai-műszaki elvárásainak való megfelelések.
3.	Fenntarthatóság, horizontális szempontok	A fenntarthatóság kiválasztási kritériumának célja, hogy a megvalósíthatóságon túl a későbbi működtetés feltételeit vizsgálja, kitérve különösen a műszaki, szakmai, társadalmi és pénzügyi dimenziókra is. A kritérium alatt kerülnek vizsgálatra az adott felhívás kapcsán releváns horizontális elvárások teljesítéséhez szükséges vállalatok, nyilatkozatok. Ennek keretében a kiválasztási kritérium a fejlesztés azon aspektusát is vizsgálja, hogy az semmilyen módon ne legyen kirekesztő egyetlen társadalmi csoport számára sem.
4.	Költségvetés	A kiválasztási kritérium egyrészt vizsgálja a felhívásokban meghatározott fajlagos költségeknek való megfelelést (amennyiben releváns), valamint az általános és szakmai belső arányok betartását. Továbbá ezen fő szempont alatt kerül vizsgálatra, hogy az egyes tevékenységek megfelelően kerültek-e az egyes állami támogatási kategóriák szerinti besorolásra (amennyiben releváns), ill. az egyszerűsített költségelszámolási szabályok megfelelően alkalmazásra kerültek.

Baranya megye az alábbi Területi Kiválasztási Kritériumokat (TKR) határozza meg:

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
1.	Kapcsolódás stratégiai dokumentumokhoz	A szempont meghatározásának a célja, hogy az egyes fejlesztési elképzelések illeszkedjenek a megyei, ágazati, nemzeti, szakpolitikai stratégiákhoz. Egymást erősítő, szinergikus, koherens fejlesztések valósuljanak meg. Az adott témában megjelenített indikátorokhoz való hozzájárulást támogassák. A tervezési időszakhoz igazodóan több olyan fejlesztési dokumentum készült, került aktualizálásra mind megyei, mind országos szinten, melyek meghatározzák az egyes ágazatok jövőbeni fejlődési irányait, lehetőségeit. Az ezeknek való megfelelés alapvető fontosságú az egyes megyei fejlesztési elképzelések megvalósításakor.
2.	Hozzájárulás a megye értékteremtő gazdaságának fejlesztéséhez	A kritérium alapján a beavatkozások gazdasági növekedéshez történő hozzájárulása kerül mérlegelésre. A megye többek között kiemelkedő oktatási, egészségügyi, kulturális, agrárgazdasági központi szerepet játszik, melyek kihasználásával folyamatosan fejlődő pályára állítható Baranya gazdasága. A kritériumban a közvetlen és közvetett munkahelyteremtést, a munkahelymegtartást, a gazdasági szereplők és más szektorok gazdasági fejlődésének a lehetőségét kívánjuk értékelni a támogatási kérelmekben.
3.	Hozzájárulás a megye társadalmi fenntarthatóságához	Az elvárás megfogalmazása kiemelkedően fontos a megye lakosainak életminőség javulásához. A társadalmi különbségek csökkentése, az egészségügyi és szociális ellátórendszerek fejlesztése, a közösségi öngondoskodás elősegítése, a helyi önszerveződő közösségek megerősítése a népességszökkenés megállításában, az optimális korösszetételű, mentálisan és egészségi szempontból is céltudatos lakosság szemléletének formálásában elengedhetetlen. Előnybe kell részesíteni a társadalmi szempontból pozitív hatásokat elérő fejlesztési elképzeléseket. A fejlesztéseknek hozzá kell járulni a megyei kohézió erősítéséhez, a jelenlegi területi hátrányok mérsékléséhez, többek között a településdifferenciálás figyelembevételével, valamint a ma még elmaradott térségekben élők életminőségének érdemi javításához is.
4.	Hozzájárulás a megye környezeti fenntarthatóságához	A megye társadalmi és gazdasági versenyképesség fokozásának egyik alapfeltétele a rendelkezésre álló környezeti, természeti erőforrások ökológiai terhelhetőséget is figyelembe vevő környezettudatos, a folyamatok hosszú távú fenntarthatóságát biztosító megőrzése és körültekintő hasznosítása. A megyében történő fejlesztések ezen célokat is kell, hogy szolgálják. Mind a megye lakosságának életminőség javítása szempontjából, mind a természeti értékek és erőforrások jövő generációk számára történő minőségi és mennyiségi megőrzése szempontjából kiemelt célként fogalmazható meg a környezetvédelmi infrastrukturális ellátottság javítása, a környezet-, élelmiszer- és energiabiztonság megteremtése, a környezeti és klímaváltozással járó kockázatok csökkentése. A klímavédelem terén különösen a megelőzés, a kibocsátás csökkentése, a megújuló energiaforrások használatának támogatása, az újrahasznosítás és klímatudatos fogyasztási szokások elterjesztése tekintetében.

6.1. táblázat: Megyei TKR kritériumok kapcsolódása az ITP-hez:

[illegible]

7. Az ITP 2021-27 MONITORINGJA ÉS INDIKÁTORVÁLLALÁSAI

INDIKÁTOR VÁLLALÁSOK	
Megye neve:	Baranya megye
Megyei ITP neve:	Baranya Megyei Integrált Területi Program 21-27
Megye forráskerete (Mrd Ft):	84,02

TOP Plusz prioritás	Kimeneti Indikátor neve	Mértékegység	TOP Plusz célérték (2027)	IH által javasolt célérték (2027)
1. Versenyképes megye	RCO01 - Támogatott vállalkozások (mikro-, kis-, közép- és nagyvállalkozások szerinti bontásban)	db	944,00	130,00
	RCO46 - A TEN-T úthálózaton kívüli rekonstruált vagy korszerűsített utak hossza (4-5 számjegyű utak)	km	442,41	16,74
	RCO77 - Támogatott kulturális és idegenforgalmi helyek száma	db	329,00	21,00
	RCO 26 - Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében újonnan épített vagy korszerűsített zöld infrastruktúra (ha)	ha	65,20	4,88
	RCR 35 - Árvízvédelmi intézkedések előnyéből részesülő lakosság (fő)	fő	168 968,00	5 693,00
	RCO58 - Támogatott kerékpár-infrastruktúra (km)	km	669,72	6,48
	RCO65 - Az új vagy korszerűsített szociális lakások kapacitása (személyek)	fő	540,00	19,00
	RCO46 - A TEN-T úthálózaton kívüli rekonstruált vagy korszerűsített utak hossza (Belterületi utak)	km	290,69	2,06
	RCO74 - Az Integrált területfejlesztési stratégiák projektei által érintett lakosság (fő)	fő		
	RCO75 - Támogatott Integrált területfejlesztési stratégiák (db)	db		
	Eredményt keresünk még. Várhatóan: RCR52 - Zöld területek kialakítására, szociális lakásokra, gazdasági vagy egyéb célokra rehabilitált földterület (ha)			
2. Klímabarát megye	RCR 29 - Becsült ÜHG-kibocsátás (CO ₂ /év)	CO ₂ /év	25 056,26	1 197,76
	RCO19 - Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m ²)	m ²	274 739,68	13 133,28
	RCR 29 - Becsült ÜHG-kibocsátás (CO ₂ /év) (fenntartható városfejlesztés)	CO ₂ /év	14 330,27	961,80
	RCO19 - Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m ²) (fenntartható városfejlesztés)	m ²	157 130,16	10 546,03
3. Gondoskodó megye	Munkanélküliség (inaktív résztvevők CO01 + CO03 - (kb. a korábbi PO25) TOTAL NUMBER OF PARTICIPANTS Indikátor része	fő	54 686,00	1 632,00
	OP specifikus a korábbi alapján: Társadalmi akciókban résztvevők száma (szociális városrehabilitáció)	fő	61 254,00	851,00
	OP specifikus a korábbi alapján: Társadalmi akciókban résztvevők száma (egyéb ESZA projektek)	fő	1 501 456,00	106 711,00
	OP specifikus kimeneti: Megvalósított programok száma tagállami kimeneti indikátort javasoljuk.	fő		
	RCO66 - Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények férőhely kapacitása (személyek)	db	5 480,00	175,00
	RCO67 - Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények férőhely kapacitása (személyek)	db	14 683,00	197,00
	Az alkalmazott indikátor és célérték módosított egyeztetés alatt áll, korábbi kiadványok megadására továbbra is kéri a RCR73 vagy RCO69 írását			

8. Az ITP 2021-27 ÜTEMEZÉSE

ÜTEMEZÉS	
Megye neve:	Bors-Abaúj-Zemplén
Megyei Hivatalnoka:	BARÓTTA ZOLTÁN
Ünneki cím:	

Prioritás	Felhívás	Hónap												Összesen	Helyi
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032		
1. Prioritás: Városüzemeltetés	1.1.1. Helyi gazdasági fejlesztés	24,340												24,340	2,000
	1.1.2.4.6.5. Szociális és kulturális tevékenység	5,000												5,000	500
	1.1.3. Helyi gazdasági fejlesztés		5,000											5,000	500
	1.1.3.1. Helyi gazdasági fejlesztés		5,000											5,000	500
	1.1.3.2. Helyi gazdasági fejlesztés (2021-22)			5,000										5,000	500
2. Prioritás: Helyi gazdasági fejlesztés	2.1.1. Helyi gazdasági fejlesztés	6,000												6,000	500
	2.1.1.1. Helyi gazdasági fejlesztés (2021-22)			6,000										6,000	500
	2.1.1.2. Helyi gazdasági fejlesztés (2023-24)				6,000									6,000	500
	2.1.1.3. Helyi gazdasági fejlesztés (2025-26)					6,000								6,000	500
	2.1.1.4. Helyi gazdasági fejlesztés (2027-28)						6,000							6,000	500
3. Prioritás: Helyi gazdasági fejlesztés	3.1.1. Helyi gazdasági fejlesztés	5,000												5,000	500
	3.1.1.1. Helyi gazdasági fejlesztés (2021-22)			5,000										5,000	500
	3.1.1.2. Helyi gazdasági fejlesztés (2023-24)				5,000									5,000	500
	3.1.1.3. Helyi gazdasági fejlesztés (2025-26)					5,000								5,000	500
	3.1.1.4. Helyi gazdasági fejlesztés (2027-28)						5,000							5,000	500
4. Prioritás: Helyi gazdasági fejlesztés	4.1.1. Helyi gazdasági fejlesztés	5,000												5,000	500
	4.1.1.1. Helyi gazdasági fejlesztés (2021-22)			5,000										5,000	500
	4.1.1.2. Helyi gazdasági fejlesztés (2023-24)				5,000									5,000	500
	4.1.1.3. Helyi gazdasági fejlesztés (2025-26)					5,000								5,000	500
	4.1.1.4. Helyi gazdasági fejlesztés (2027-28)						5,000							5,000	500
5. Prioritás: Helyi gazdasági fejlesztés	5.1.1. Helyi gazdasági fejlesztés	5,000												5,000	500
	5.1.1.1. Helyi gazdasági fejlesztés (2021-22)			5,000										5,000	500
	5.1.1.2. Helyi gazdasági fejlesztés (2023-24)				5,000									5,000	500
	5.1.1.3. Helyi gazdasági fejlesztés (2025-26)					5,000								5,000	500
	5.1.1.4. Helyi gazdasági fejlesztés (2027-28)						5,000							5,000	500
Összesen		45,340	10,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000	110,340	9,000

Terület Kiválasztási Kritérium Rendszer

Baranya Megye

Baranya Megye a(z) ... Korm. határozat alapján meghatározott Integrált Területi Program forráskeretének felhasználásához az alábbi saját Területi Kiválasztási Rendszer kritériumokat kívánja figyelembe venni és elfogadásra előterjeszteni a Monitoring Bizottság felé.

A területi szereplő (Baranya megye) által választott Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer:

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
1.	Kapcsolódás stratégiai dokumentumokhoz	A szempont meghatározásának a célja, hogy az egyes fejlesztési elképzelések illeszkedjenek a megyei, ágazati, nemzeti, szakpolitikai stratégiákhoz. Egymást erősítő, szinergikus, koherens fejlesztések valósuljanak meg. Az adott témában megjelenített indikátorokhoz való hozzájárulást támogassák. A tervezési időszakhoz igazodóan több olyan fejlesztési dokumentum készült, került aktualizálásra mind megyei, mind országos szinten, melyek meghatározzák az egyes ágazatok jövőbeni fejlődési irányait, lehetőségeit. Az ezeknek való megfelelés alapvető fontosságú az egyes megyei fejlesztési elképzelések megvalósításakor.
2.	Hozzájárulás a megye értékteremtő gazdaságának fejlesztéséhez	A kritérium alapján a beavatkozások gazdasági növekedéshez történő hozzájárulása kerül mérlegelésre. A megye többek között kiemelkedő oktatási, egészségügyi, kulturális, agrárgazdasági központi szerepet játszik, melyek kihasználásával folyamatosan fejlődő pályára állítható Baranya gazdasága. A kritériumban a közvetlen és közvetett munkahelyteremtést, a munkahelymegtartást, a gazdasági szereplők és más szektorok gazdasági fejlődésének a lehetőségét kívánjuk értékelni a támogatási kérelmekben.
3.	Hozzájárulás a megye társadalmi fenntarthatóságához	Az elvárás megfogalmazása kiemelkedően fontos a megye lakosainak életminőség javulásához. A társadalmi különbségek csökkentése, az egészségügyi és szociális ellátórendszerek fejlesztése, a közösségi öngondoskodás elősegítése, a helyi önszerveződő közösségek megerősítése a népességszökkenés megállításában, az optimális korösszetételű, mentálisan és egészségi szempontból is céltudatos lakosság szemléletének formálásában elengedhetetlen. Előnybe kell részesíteni a társadalmi szempontból pozitív hatásokat elérő fejlesztési elképzeléseket. A fejlesztéseknek hozzá kell járulni a megyei kohézió erősítéséhez, a jelenlegi területi hátrányok mérsékléséhez, többek között a településdifferenciálás figyelembevételével, valamint a ma még elmaradott térségekben élők életminőségének érdemi javításához is.
4.	Hozzájárulás a megye környezeti fenntarthatóságához	A megye társadalmi és gazdasági versenyképesség fokozásának egyik alapfeltétele a rendelkezésre álló környezeti, természeti erőforrások ökológiai terhelhetőséget is figyelembe vevő környezettudatos, a folyamatok hosszú távú fenntarthatóságát biztosító megőrzése és körültekintő hasznosítása. A megyében történő fejlesztések ezen célokat is kell, hogy szolgálják. Mind a megye lakosságának életminőség javítása szempontjából, mind a természeti értékek és erőforrások jövő generációk számára történő minőségi és mennyiségi megőrzése szempontjából kiemelt célként fogalmazható meg a környezetvédelmi infrastrukturális ellátottság javítása, a környezet-, élelmiszer- és energiabiztonság megteremtése, a környezeti és klímaváltozással járó kockázatok csökkentése. A klímavédelem terén különösen a megelőzés, a kibocsátás csökkentése, a megújuló energiaforrások használatának támogatása, az újrahasznosítás és klímatudatos fogyasztási szokások elterjesztése tekintetében.

Pécs, 2021. július

.....
Dr. Óri László
megyei közgyűlés elnöke